

Ochrana přírody

ročník 75 číslo 6 2020

Kulérová příloha

Zprávy / Aktuality / Oznámení

Státní lesy a ochrana přírody se dohodly na způsobu hospodaření na Soutoku

Téměř dva roky trvalo najít shodu mezi státním podnikem Lesy ČR a Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR na způsobu lesního hospodaření v oblasti soutoku Moravy a Dyje, tedy na území evropsky významných lokalit Niva Dyje a Soutok. Již rok nejsou pro toto mimořádně cenné území platné lesní hospodářské plány (LHP) právě z důvodu přetrvávajících rozdílných pohledů ochrany přírody a lesníků. Největší neshody byly ve věci obnovy starých porostů s převahou dubu, které jsou nositeli největších přírodovědných hodnot území.

Po dlouhých jednáních se 24. 11. 2020 podařilo uzavřít dohodu, která formuluje hlavní principy a hospodářské přístupy. V cenných porostech s vyšším zastoupením dubu v příštím decenniu nahradí dosavadní mýtní těžbu jejich prosvětlování s cílem podpořit přirozenou obnovu dubu. V porostech s nižším zastoupením dubu (např. při obnově odumírajících jasanin) nepřekročí holina rozlohu 1 ha a budou zde zachovávány výstavky ve dvoj- až trojnásobně vyšších počtech, než tomu bylo dopsud. Dohoda formuluje i zásady pro výchovné zásahy v mladých porostech, jejichž realizace je důležitá pro nastartování nepasečných způsobů obnovy.

Věříme, že se všechny dohodnuté principy podaří zohlednit při úpravách LHP a tyto budou moci být brzy schváleny. Management území realizovaný dle takto dohodnuté lesnické plánovací dokumentace bude průběžně vyhodnocován a výsledky se stanou základem pro přípravu LHP pro další období.

Pavel Pešout

Rámcová dohoda

Lesy ČR a AOPK ČR se shodly na úpravě LHP 2020-2029 pro území EVL Soutok – Podluží (LHC Soutok a část LHC Židlochovice) a EVL Niva Dyje (LHC Židlochovice) podle těchto principů:

1. Porosty v mýtním věku budou obnovovány způsobem navrhaným AOPK ČR (na celé ploše porostu bude provedena intenzivní přípravná fáze seče, kdy bude odstraněno přibližně 40 % ze stávající zásoby porostu, v případě zarůstání takto prosvětlených ploch babykou bude prováděno její odstraňování tak, aby byla v maximální možné míře umožněna přirozená obnova DB). Jedná se o porosty se zastoupením dubu nad 50 %. Přednostně bude tento způsob obnovy realizován u porostů ve věku 131 let a více. Dále se jedná o porosty se zastoupením DB 50 % a více, ale mladší než 130 let, konkrétně porosty ve věku 80 -130 let, ve kterých je optimální začít s prosvětlovacími zásahy tak, aby při budoucí obnově již byly koruny DB zvyklé na zvýšený světelný požitek.
2. Zbylé mýtní porosty budou pro připravované decennium zašetřeny.
3. Porosty (ad 1) budou v tomto decenniu přednostně vybírány v navržených MZCHÚ (tj. nNPP Soutok, nNPP Kančí obora, nNPP Janohrad – Dolní les a rozšíření NPP Pastvíska u Lednice) na ploše cca 700 ha.
4. Dalších cca 80 ha mladých porostů ve věku do 60 let bude výchovnými zásahy během tohoto decennia připravováno na tento způsob obnovy. Při intenzivních výchovných zásazích budou při výběru podporovány stromy (zejména DB), které v budoucnu vytvoří kvalitní kostru porostu.
5. Obnovní těžby pasečným způsobem budou prováděny na plochách do 1 ha a podle přítomnosti vhodných stromů v konkrétních porostech budou ponechávány výstavky i ve vyšších průměrných počtech, než 10 ks/ha, a to až 20 - 30 ks/ha při výskytu vhodných biologicky hodnotných stromů (především dubů a jilmů).
6. Budou vyčísleny zvýšené náklady (ad 1, ev. ad 4) a ztráty na zisku (ad 2 a 5), které budou hrazeny standardně formou újm.
7. Výše dohodnuté nemá vliv na již domluvené aktivní zásahy (např. uvolňování vybraných dřevin z lesních okrajů apod.) na úrovni regionálních pracovišť LČR a AOPK ČR.

Ing. Josef Vojáček
Generální ředitel Lesů ČR, s.p.

RNDr. František Pelc
Ředitel AOPK ČR

V Hradci Králové 24. 11. 2020

Velká vodohospodářská havárie na Bečvě

(poznámka redakce: článek přináší autorův úhel pohledu ke dni 11. 11. 2020)

Slovo kyanid má pro mnoho rybářů mandlově hořkou pachut' spojenou s velkou kyanidovou otravou Labe z ledna roku 2006. Postiženo tehdy bylo 85 kilometrů toku. Hladina se zaplnila

Poslední cesta. Foto archiv MO ČRS Hustopeče n. B.

Až tragédie ukázala, kolik krásných ryb se skrývalo pod hladinou. Foto archiv MO ČRS Hustopeče n. B.

tunami ztuhlých rybích těl, která se zvolna sunula s proudem, hromadila pod ledem a na česlích. Nikdo netušil, že tato noční můra vybledne ve světle toho, co se stalo letos na Bečvě...

Smrt přichází

Je slunná neděle 20. 9., asi hodinu před polednem, když rybáři lovící nad mostem

v Choryni zaznamenávají první hynoucí ryby, které se začínají objevovat v řece Bečvě. A protože jsou rybáři jedna velká rodina, netrvá dlouho a již drnčí telefony na místní organizaci. Terénní šetření přináší podezření na otravu neznámou chemikálií, ačkoliv na hladině není patrná ropná skvrna či pěna. Zasažené ryby vystřelují v křečích k hladině, točí se ve spirálách kolem své osy a nekoordinovaně plavou břichem vzhůru, ve snaze uniknout ze zasaženého toku doslova vyjíždějí na břeh. Zástupci místní organizace ČRS Hustopeče volají výbor ÚS ČRS Ostrava, pod jehož gesci revír spadá, zalarmují policii, hasiče, vodoprávní úřad, Českou inspekci životního prostředí (ČIŽP) a pracovníky podniku Povodí Moravy (POM). Obratem je na místě policie a hasiči, za zhruba 4 hodiny se dostavují také pracovníci ČIŽP a rybářský technik ÚS ČRS Ostrava. Odpoledne posbírají na zhruba 250 m dlouhém úseku 500 kg ryb a je jasné, že se jedná o havárii velkého rozsahu. Hraniční rybáři žádají o pomoc, zatímco toxická vlna zvolna postupuje po proudu a děsivé divadlo pomalu zvedá oponu. Co ale zaráží řadu přítomných – z řeky je výrazně cítit chlór, asi jako když na záchodě nastříkáte Savo. Někteří zasahující rybáři mají přesušené ruce, které je brní, a v nose se jim ještě několik následujících dní tvoří krvavá sraženina.

Na zlé vlně

V pondělí 21. 9. se již toxická vlna přelévá do katastru Hranic na Moravě. Na místo přijíždí jednatel, hospodář, rybářský technik a další členové výboru ÚS ČRS Ostrava. Organizují práce na místě, sběr, odvoz a likvidaci uhynulých ryb v kafilerii. Na pomoc jim přijíždějí dobrovolní i profesionální hasiči z Hranic a okolních obcí. Do večera je posbíráno více než 12 tun uhynulých ryb a staří, zkušené rybáři brečí jako želvy.

Ani v úterý 22. 9. se úhyn ryb nezastavil, naopak postupoval dále po toku. Proto byla svolána koordináční schůzka zástupců POM, ČIŽP, vodoprávních úřadů dotčených oblastí, HZS a zástupců ČRS. Bylo konstatováno, že se akreditovaným laboratořím doposud nepodařilo určit zdroj kontaminace. Pomoc s určením vzorků nabízí POM a FROV Jihočeské univerzity. Ještě ten den zamíří na jih rychlý posel s požadovanými vzorky.

Ve středu 23. 9. toxická vlna zatím neznámé látky postupuje přes Lipník do Přerova. Zde je řeka hlubší, což komplikuje sběr ryb. Navíc řada mrtvých ryb zůstává ležet na dně. Ke konci dne již celkové množství posbíraných uhynulých ryb atakuje hranici 25t.

Ve čtvrtek 24. 9. se v Přerově koná další koordináční schůzka zástupců POM, ČIŽP, vodoprávních úřadů dotčených oblastí, HZS a zástupců ČRS. Je oznámeno, že byla identifikována látka, která způsobila havárii. Jedná se o kyanid, jehož koncentrace překročila povolený limit v Hranicích nad Bečvou 20krát a v Přerově 5krát. Pokračuje pátrání po viníkovi a množství sebraných mrtvých ryb atakuje hranici 34 t. POM provádí monitoring kvality vody na řece Moravě pod soutokem s Bečvou a zvyšuje odtok z vodních děl na řece Moravě.

V pátek 25. 9. v dopoledních hodinách provádějí pracovníci ÚBO ichtyologický průzkum zasažených a nezasažených úseků Bečvy a provádějí zde odběr a rozbor bentosu. Dále probíhá úklid Bečvy v okolí Přerova, který odpoledne ukončí hustý déšť. Celkové množství posbíraných uhynulých ryb dosahuje téměř 40 t a další ryby stále leží v řece.

Co přináší řeka

V sobotu 26. 9. vytrvale prší, hladina Bečvy stoupá z cca 12 m³/s na hodnoty přes 250 m³/s a prakticky znemožňuje sběr ryb v dolních partiích řeky. Přes jezy se řítí další tuny rozkládajících se rybích těl, která se bortí a mění v páchnoucí pěnu. Řeka stoupá a její vlny si berou zpět to, čemu kdysi daly život. Bečva si líže rány zasazené člověkem. V očích všech, kdo pracovali, lze číst únavu těla i duše.

Úplnou tečku za havárií udělalo 29. 9. jednání za účasti p. ministra Mgr. Brabce z MŽP, vedení ČRS, ČIŽP a dotčených krajů. Pan ministr zde navrhl možnost státního příspěvku na znovuzarybnění Bečvy a projednával možnosti, jak zlepšit koordinaci havarijních prací do budoucna.

Čas tichých hrdinů

Zde se patří poděkovat všem rybářům a hasičům, jak těm dobrovolným, tak profesionálním. Právě oni nesli po celý týden tíži úklidu řeky, mnozí přijeli z daleka, ve svém

Trpký pocit naprostého zmaru. Foto archiv MO ČRS Hustopeče n. B.

volnu a bez nároku na odměnu. Ti by měli mít na břehu Bečvy pomník sekanyý do kamene.

Trochu se mi vkrádá na mysl, kde zůstali ti přátelé zeleného údolí, hrdinové sociálních sítí a mediálních akcí... Když totiž dojde na lámání chleba, zůstane práce na lidech, kteří nehledají slávu, září reflektorů a spíše dělají to, co cítí jako svoji povinnost vůči národu, řece, přírodě. Je zajímavé, kolik takových lidí máme mezi rybáři a hasiči, kteří jsou dvěma největšími spolky u nás – a myslím, že právě toto nás spojuje.

Pochvalu si bez diskuse zaslouží i město Hranice a Lipník za poskytnutí nádob pro sběr kadáverů a zajištění logistické podpory, podnik Povodí Moravy za odběr vzorků a dále řada vědecko-výzkumných pracovišť, která nabídla pomoc při analýze vzorků (FROV, ÚBO, VFU).

Obrovský kus práce odvedli pracovníci ÚS ČRS Ostrava v čele s jednatelem Ing. Trybučkem jak v průběhu prací na místě (likvidace kadáverů, komunikace s institucemi), tak v průběhu následných jednání. Stejně tak lze ocenit osobní účast předsedy a jednatele ČRS na jednáních s MŽP a MZe. Díky sérii jednání se ČRS podařilo prosadit sys-

témové a koncepční vysazování původních druhů ryb, které bude rozloženo do několika následujících let.

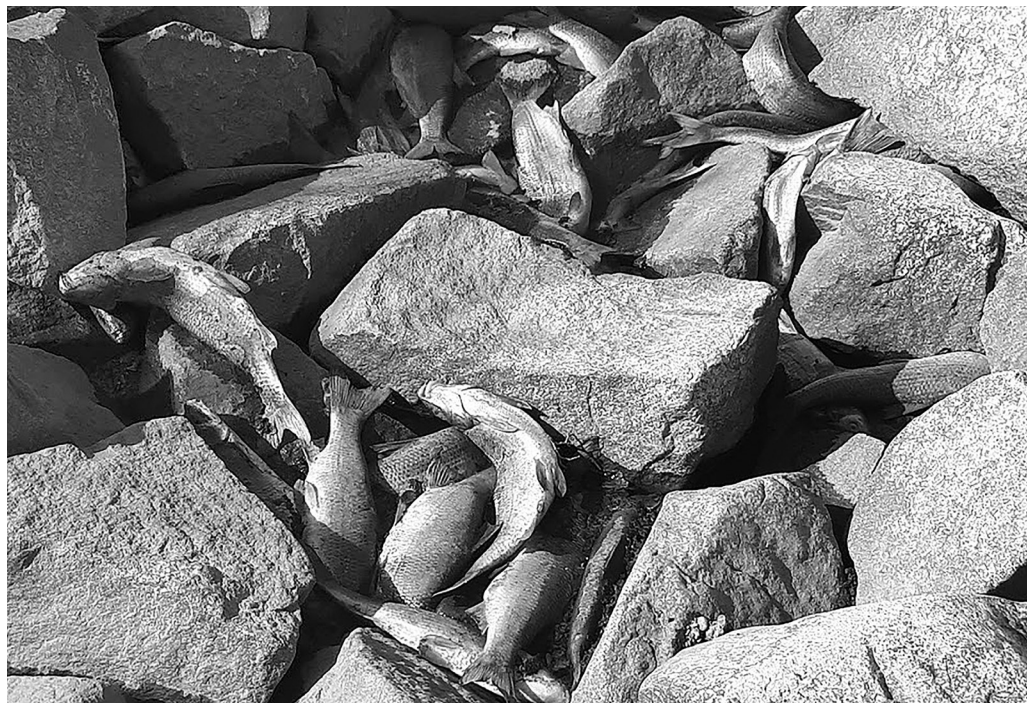
Náš dík si zaslouží také všichni ti, kdo přispěli na transparentní účet zřízený za účelem financování transferu, nákupu, odchovu a vysazování rybích násad pro řeku Bečvu. Zde platí opravdové „Národ sobě!“. Těší nás solidarita rybářů z jiných krajů, stejně jako příslib dlouhodobé finanční podpory zarybnění Bečvy ze strany MZe.

Horký brambor na úředním stole

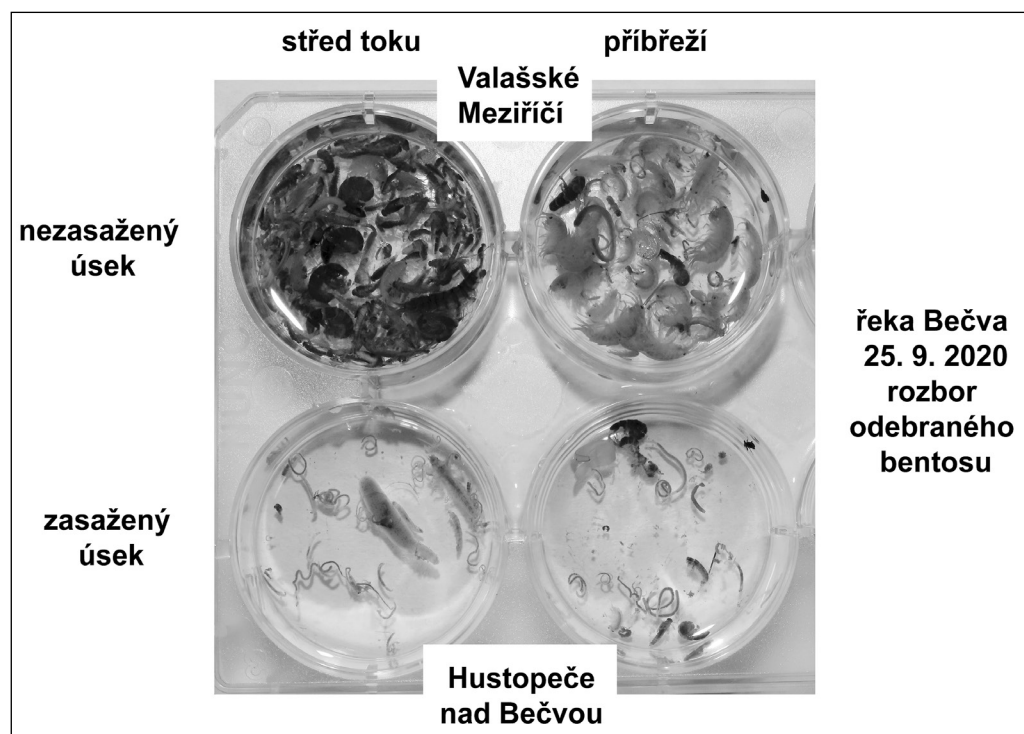
Vodohospodářské havárie velkého rozsahu připomínají žonglování s horkým bramborem, který si přehazují jednotlivé úřady:

1) Nebyl zřízen krizový štáb, tudíž **chybělo jednotné vedení**. Krizové řízení bylo poznamenáno pomalou reakcí, nekomunikativností, nejasnostmi v kompetencích zasahujících složek a **nejasnostmi ohledně financováním odběrů vzorků a jejich laboratorních rozborů**. Bylo zřejmé, že chybí směrnice pro případ otravy tohoto rozsahu.

2) Je nezbytné zavčas informovat veřejnost o zákazu používání vody pro závlahy, koupání, o rizicích pro zvířata, děti atd. Přijatá opatření byla lokální a nedostatečná.

600 kg ostroretek uhynulých pod Opatovickým jezem – údajně nikdo nepochybil. Foto archiv Východočeského ÚS ČRS

Porovnání vlivu havárie na bentos. Foto Zdeněk Adámek

3) Lidé odklízějící kadávery se 5 dní pohybovali v kontaminované vodě, aniž by věděli, co otravu způsobilo. Nikdo jim nebyl schopen sdělit, jaké mají používat ochranné pomůcky, aby neohrozili své zdraví. Na dotaz jim úředníci sdělili, že nesmí nic říct: „Aby neohrozili

průběh vyšetřování.“ Někteří z nás spadli do vody, kameny kloužou jako pes, v jednom případě chybělo maličko, aby brigádník „polykal andělíčky“. Co se musí stát, abychom dostali alespoň základní informace? Musí někdo z nás zahynout nebo skončit v nemocnici?

4) Vyšetřování se vleče a lidé se bojí, že vyšumí do ztracena. Kyanid není koření do polévky, nemá ho doma každá druhá babička. Zúžit počet podniků, které mohly být zdrojem havárie, by neměl být problém. Jestliže se vyskytne problém s určením polutantu s ohledem na jeho toxicitu, obtížný terén a podobně, nechť je povolána (slovy pana krále ze známé pohádky) „naše silná a neohrožená armáda“. Vždyť naší protichemickou jednotkou se po právu chlubíme, má dobré jméno v celém světě – a chlór byl prvním bojově nasazeným plynem, s jeho detekcí by tedy neměl být problém. Současný stav zbytečně vyvolává otázky, nejistotu a nahrává různým konspiračním teoriím. Tomu nepřidá ani to, když je na první pohled patrné, jak moc jsou na místě zasahující úředníci odtažití a vyděšení.

Spor o trubku

Podle informací z médií se zdá, že jako zdroj otravy byl identifikován kanál, který vede od Tesly Rožnov. Podle informací od místních starousedlíků se ale zdá, že tento kanál nebude tím pravým místem, kde hledat zdroj havárie. Důvodů je více a jsou poměrně pádné:

V den havárie se u něj byli podívat místní a pod kanálem plavaly malé i velké ryby bez příznaků otravy. Kyanid nezná bratra, kdyby odtud pocházel zdroj otravy, ryby by tu plavaly maximálně břichem vzhůru.

Níže po proudu je levobřežní série rybníků napájená přímo z Bečvy – ani zde nikdo nepozoroval uhynulé nebo umírající ryby.

Pod vyústěním kanálu od Tesly Rožnov jsou dva jezy a několik peřejí. Zde by se musela toxická látka rozmíchat a mrtvá těla ryb by byla dobře patrná na březích a na hranách peřejí. Nic podobného se ale nestalo. Ryby zde nejevily příznaky otravy ani v den, kdy se řekou prohnala hlavní toxická vlna, ani později. Několik rybářů zde dokonce úspěšně lovílo ryby i ve dnech po havárii, protože se o ní prostě nedozvěděli.

Byla tedy zdrojem přímo Deza? Nezdá se. Také pod hlavní výpustí Dezy byly ryby živé a nikdo nepozoroval jejich úhyn nebo abnormální chování.

První náznaky toho, že je něco špatně, byly onoho osudného dne patrné v zatažce „Na Pláži“ u Lhotky nad Bečvou. Ryby zde opustily svá obvyklá stanoviště a ve vodě byl mrtvý klid – nikde nebyly typické rejdivé odlesky ostroretek, které za normálního stavu věcí seškrabují nárosty řas z kamenů a přitom dávají najevo svoji přítomnost lesklými „prasátky“, tak dobře patrnými očím lidí, kteří žijí s řekou. Níže po proudu, v místech, kde pod Lhotkou křížují řeku dráty vysokého napětí, hlásala bílá břicha uhynulých ryb, že zubatá s kosou měla ten den napilno...

Hledá se viník

Nechceme nikoho lynčovat, máčet v dehtu a peřít. Je úplně lhostejné, zda havárii způsobil Deža, nebo Deza, nebo nějaký úplně jiný podnik. Vůbec nevím, proč bychom se měli zabývat tím, jestli ten či onen podnik vlastní nějaký politik. Je nad slunce jasné, že vodohospodářská havárie se může stát komukoliv, bez ohledu na vlastníka. Co chceme, je vypátrání viníka, aby mohla být přijata **taková opatření, aby se havárie nemohla v budoucnosti opakovat**. A ještě jedna věc. Řada těch, kteří přišli první den havárie k Bečvě, cítila výrazný zápach chlóru. Jednou z možností, jak neutralizovat kyanidovou havárii, je chlorace. Zdá se, že někdo nejen dobře věděl, co způsobil, a sám se snažil situaci řešit (nebo zametat stopy?), ale tuto skutečnost nenahlásil. Nebo se nejednalo o kyanid, případně se jednalo o kombinaci více toxických látek? Kdybychom byli včas informováni o rozsahu havárie a znečišťující látce, mohli jsme ušetřit hodně času, peněz a asi i rybích životů.

Již loňský rok přinesl důrazné varování – únik stovek litrů přípravku Impralit BSK do Drnového potoka, totální úhyn obsádky a postup toxické vlny Berouňkou ku Praze měl silnou mediální odezvu – a žádný výsledek. Ačkoliv bylo od počátku jasné, že k úniku došlo z areálu firmy Holz Schiller, s. r. o., v Klatovech, viník nebyl vypátrán a případ byl odložen. Zvláštní? Vítejte v domácí realitě.

Když letos uhynulo 600 kg generačních ostroretek těsně před výtěrem pod Opatovickým jezem na Labi, domnívali jsme se, že bude nalezen viník, zjednána náprava. Co myslíte? Výsledek šetření: ČIŽP neshleda-

la žádné porušení zákona. Scénář se tedy může kdykoliv opakovat – a nikdo za to nebude zodpovědný.

Za zločinem má následovat trest. Tak nám to vštěpovali od dětství, pohádky mívají dobrý konec, zlo je potrestáno. Když zlo vítězí, je to špatné znamení. Takový výsledek láme životy ryb a duše poctivých lidí, rybářů, úředníků a kříví páteř celé společnosti.

Přemýšlím, co napsat pozitivního na závěr. Je vůbec možné v tom moři mrtvol, bezděje a bezpráví hledat něco pozitivního? Má nějaký smysl utrpení ryb i rybářů? Život je jednosměrná jízdenka a nelze vrátit, na pozdější reklamace není brán zřetel. Jestliže by se ale právě díky „kauze Bečva“ povedlo změnit dosavadní praxi při řešení velkých vodohospodářských havárií k lepšímu, možná že by oběť těch desítek tun ryb nebyla zcela marná.

Pavel Vrána

Do národního parku za přírodou? Spíš pořídít zajímavé selfie

Spojené státy jsou zemí, kde byl vyhlášen vůbec první národní park na světě: stalo se tak v březnu 1872 a byl jím proslulý Yellows-

tonský národní park. Na rozdíl od všeobecně rozšířené představy byl zřízen nikoli pro ochranu flóry a fauny, ale unikátních geomorfologických jevů, zejména gejzírů, a pro potěchu Američanů, kteří jej od samého začátku mohli využívat pro zábavu a rekreaci. Ostatně, odtud název park. Počet návštěv národních parků, připadajících ročně na jednoho obyvatele, se v USA od roku 1939, kdy začal být tento údaj celostátně zjišťován, s výjimkou 2. světové války nepřetržitě zvyšoval a vrcholu dosáhl v roce 1987. Od té doby ale uvedený ukazatel neustále klesal. Ukázalo se, že menší zájem o národní parky významně souvisel s rostoucím počtem hodin, které Američané tráví sledováním televize a videa, hraním počítačových her a surfování na internetu. Nešlo ale jen o chráněná území. Obyvatelé USA začali od konce 80. let 20. století trávit kempováním, stanováním a pěší turistikou v přírodě stále méně času. Novou tendenci příliš se nepohybovat a v pohodlí sledovat soudobé informační technologie označují sociologové termínem *videoflie*.

V poslední době ale došlo k obratu a americké rodiny opět častěji zajíždějí do národních parků. Justin Beall z Georgijské univerzity

Informační tabule upozorňuje návštěvníky národního parku Havajské sopky na náročnost jedné z tamějších turistických tras. Foto Jan Plesník

V národním parku Everglades na Floridě vysvětluje dobrovolnice turistům pomocí vypreparovaných lebek rozdíl mezi aligátorem americkým (*Alligator mississippiensis*) a mnohem vzácnějším krokodýlem americkým (*Crocodylus acutus*) osídlujícími národní park. Foto Jan Plesník

v americkém městě Athens si se svými spolupracovníky položil otázku, co vůbec vede lidi k tomu, že místo na pláž nebo golfové hřiště zamíří raději do vzdáleného národního parku, kde se často musejí nezvykle uskrovnit. Odpověď hledal u 786 turistů, kteří v posledním roce strávili v některém americkém národním parku alespoň jednu noc (*J. Sustain. Tour., DOI: 10.1080/09669582.2020.1825458, 2020*).

Výsledky výzkumu potvrdily, že značná část Američanů, kteří se vydají do tamějších národních parků, skutečně chce poznávat zachovalou přírodu, prožít v ní volný čas, poučit se o zákonitostech v ní probíhajících, chovat se k ní co nejvstřícněji a tento přístup si přenést i do každodenního života.

Druhé zjištění ale uvedenou tradiční představu poněkud nabourává. Ještě větší motivaci pro návštěvu národního parku mezi Američany v současnosti představuje snaha zvýšit své společenské postavení. Zatímco až donedávna plnily fotografie z přírody rodinná alba a diapozitivy z těchto destinací zpešťovaly posezení přátel nebo kolegů ze zaměstnání, chytré mobilní telefony a sociální sítě vytvořily během překvapivě krátké doby zcela novou situaci.

Snímkem z národního parku na sociální síti okolnímu světu ukazujete, že jste v pohodě a navíc se vezete na současném trendu zvýšeného zájmu o životní prostředí a o změny podnebí. Badatelé zdůrazňují, že si dnešní návštěvníci necení ekoturistické cíle pouze pro jejich nesporné přírodní hodnoty, ale že je stále významněji chápou jako zdroje líbivých fotografií sloužících k jejich vlastní prezentaci. Pro zvýšení společenské prestiže může podle autorů posloužit nové poršche, cenný šperk nebo platinové značkové náramkové hodinky. Dnes ale stejně dobře, ne-li lépe, uspějete se selfiem pořízeným ve skromném kempu v národním parku před výletem k vodopádům s místním průvodcem. Uvedený typ turistů obvykle míří v chráněném území na proslulé lokality, kde pořízení selfie považuje za povinnost, takže na obdobných místech často dochází k dlouhodobému nahromadění návštěvníků.

Zdá se, že ekoturistika může mít dvě formy. Část návštěvníků bude chtít, aby jejich zajímavé snímky z přírody známí chválili, zatímco dalším i nadále půjde o mnohem více: o to, jak sami působí na přírodu, kam směřují peníze, které v národním parku utratili, nebo jak pro péči o životní prostředí citlivě získávat další

občany. Na uvedený trend musejí jako první rozumně, včas a účinně reagovat správci chráněných území.

Jan Plesník

Druhá ochrana dokáže v některých případech zabránit vyhubení homoiotermních obratlovců

Ačkoliv stav a předpokládaný další vývoj životního prostředí, ať už globálně, nebo v různých částech světa, není nikterak oslnivý, v záplavě alarmistických až apokalyptických zpráv by neměly zapadnout výstupy studie 137 vědců vedených Friederike C. Bolamovou z univerzity v britském Newcastlu (*Conserv. Lett., 13, e12762, 2020*).

Pro analýzu zvolili autoři všechny druhy dvou relativně dobře prozkoumaných skupin živočichů, ptáků a savců, od roku 1993 vedených v široce respektovaném červeném seznamu celosvětově ohrožených druhů, sestaveném Mezinárodní unií ochrany přírody (IUCN), a to v kategoriích vyhynulý nebo vyhubený ve volné přírodě (EW), kriticky ohrožený (CR) a ohrožený (EN). Rok 1993 nebyl vybrán náhodou: tehdy v prosinci vstoupila v platnost významná norma mezinárodního práva – Úmluva o biologické rozmanitosti (CBD). Kromě taxonů spadajících do EW do druhého kola badatelé zahrnuli všechny ptačí a savčí kriticky ohrožené a ohrožené druhy, jejichž početnost kdykoli od roku 1993 poklesla pod 250 jedinců: celkem šlo o 368 ptačích a 263 savčích druhů. Z nich následně vyseletovali všechny, u nichž byly k dispozici údaje o početnosti a jejich trendech, činitelích, jež je ohrožují, a o konkrétních akcích na jejich záchranu. V tomto vzorku poté vědci stanovili, do jaké míry se na jejich přežití podílela právě zmiňovaná činnost ochránců přírody.

Výzkumníci docházejí k závěru, že včasná a účinná ochranná opatření v rámci příslušného státu nebo v mezinárodním měřítku zmařila od doby, kdy začala pro smluvní strany platit CBD, vyhubení 21–32 ptačích a 7–16 savčích druhů. Patří mezi ně kupř. menší papoušek amazoňan portorický (*Amazona vittata*), endemit Pyrenejského poloostrova rys iberský (*Lynx pardinus*), ikona druhové ochrany v USA kondor kalifornský (*Gymnogyps californianus*) nebo méně známé prase zakrslé (*Porcu-*

Celková početnost nepřehlédnutelného ibise skalního (*Geronticus eremita*) se zvyšuje zejména díky úspěšnosti rozmnožování jediné původní kolonie v marockém národním parku Souss-Massa a repatričním programům v některých evropských zemích. Foto Jan Plesník

Přímorožec šavlorohý (*Oryx dammah*) obýval rozsáhlé oblasti severní Afriky. Ve volné přírodě již byl vyhuben a pro repatriaci na několika lokalitách slouží zvířata odchovaná v lidské péči. Foto Jan Plesník

la salvania), v současnosti přežívající pouze v Ásámu na severovýchodě Indie a možná i v Bhútánu.

Protože za stejnou dobu zcela nebo s velkou pravděpodobností vymizelo 10 ptačích

a 5 savčích druhů, bez státní a dobrovolné ochrany přírody by byla míra vymírání obou tříd obratlovců 2,9–4,2x vyšší. Obě skupiny se liší i činnostmi, které jim prokazatelně pomohly přežít. V případech ptáků se jednalo zejména o regulaci a odstranění (eradikaci)

invazních nepůvodních druhů, chov v lidské péči a o vyhlásování chráněných území a následnou péči o ně. Zachování ohrožených savčích taxonů nejvíce podporovalo přijetí důraznějších zákonů a jejich důsledné vymáhání v praxi, promyšlené a dobře provedené repatriace a stejně jako u opeřenců chov v zoologických zahradách a dalších zařízeních ochrany ex situ.

Jan Plesník

Projekt ARAMIS

V rámci Programu aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací v oblasti životního prostředí – Prostedí pro život, který je administrován Technologickou agenturou ČR (TA ČR), vzniká unikátní výzkumné centrum ARAMIS („Integrovaný systém výzkumu, hodnocení a kontroly kvality ovzduší“ / „Air quality Research, Assessment and Monitoring Integrated System“). Toto centrum sdružuje klíčové experty z rezortních organizací v oblasti životního prostředí, vysokých škol a Akademie věd a disponuje špičkovým vybavením a infrastrukturou mateřských institucí.

Projekt je prioritně zaměřen na vývoj, aktualizaci a tvorbu nástrojů, metodik a postupů pro hodnocení kvality ovzduší, emisí klasických znečišťujících látek i skleníkových plynů včetně jejich projekcí a kvantifikaci dopadů na zdraví obyvatelstva a ekosystémů, spotřebu energie, ekonomiku a další aspekty života. Ambicí projektu je prostřednictvím aplikace výsledků přispět ke zlepšení životního prostředí, zejména kvality ovzduší na území republiky.

Konečným uživatelem výsledků je Ministerstvo životního prostředí.

Tisková zpráva TAČR

Stát bude chovatelům nadále hradit náklady na zabezpečení chovů proti dravcům a šelmám

Zabezpečení hospodářských zvířat proti vlkům, rysům, medvědům a jestřábům má stejně jako doposud nárok na stoprocentní výši podpory.

Do konce června byla totiž prodloužena možnost čerpání financí z Operačního programu Životní prostředí. Stát také proplácí případné škody, které dravci a šelmy chovatelům na hospodářských zvířatech způsobí.

Pastevecký pes. Foto archiv ČSOP Libosváry

Problémy chovatelům hospodářských zvířat působí hlavně vlci, kterých je v České republice několik desítek. Zkušenosti z Německa ukazují, že dobré zabezpečení dokáže odvrátit 80–95 % vlčích útoků. Právě proto také u nás stát poskytuje na zabezpečení stád dotace ve výši 100 %. Zabezpečení chovaných ovcí je v místech, kde vlk žije, ve většině případů kvalitnější, než tomu bylo dříve. Roste i počet žádostí o podporu. Přesto se najdou chovatelé, kteří mají stáda zabezpečena nedostatečně. Může se pak stát, že se vlci na ovce tzv. naučí a budou je preferovat oproti volně žijícím kořistí.

„Spolupracujeme s chovatelskými svazy, připravili jsme standardy pro zabezpečení stád, pomáháme s administrací dotací, prosadili jsme navýšení kompenzací za škody, kolegové na regionálních pracovištích drží pohotovosti, aby chovatelům v případě škod byli rychle nápomocni, všechny informace soustřeďujeme na webových stránkách www.navratvlku.cz. Nyní hledáme cestu, jak z národních zdrojů pokrýt vícenásledky, spojené se změnou organizace pastvy, jako je přehánění na noc do košárů, pastva v menších oplůtkách, práce pasteveckých i ovčáckých psů. Snažíme se vysvětlit,

lit, že klíčové je, aby si vlci nezvykli chodit do ohrad. To se bohužel ne vždy daří. Někteří chovatelé své ovce vlkům kvůli slabému zabezpečení vysloveně nabízejí,“ konstatuje Jindřiška Jelínková z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Petr Štěpánek (vlevo) při natáčení filmu o Křivoklátsku. Foto Ivan Kasalický

Chov hospodářských zvířat má neoddiskutovatelný význam pro údržbu krajiny. V krajině jsou ale důležití i vlci jako vrcholoví predátoři. Jejich kořistí je totiž především mnohde přemnožená spárkatá zvěř, která způsobuje citelné škody lesníkům i zemědělcům. Ta tvoří 98 % vlčího jídelníčku.

Tisková zpráva AOPK ČR

Medailonky

Odešel Petr Štěpánek

Ing. Petr Štěpánek se narodil 21. 5. 1942 ve Zbečně do rodiny strojního inženýra. Po absolvování hutní průmyslovky na Kladně, střední lesnické školy v Písku a lesnické fakulty v Brně nastoupil jako lesník na Lesní závod Křivoklát. Od mládí se zajímal o ochranu přírody, která tehdy probíhala na dobrovolnické úrovni v tzv. aktivech ochrany přírody.

K profesionální ochraně přírody na Středisku státní památkové péče a ochrany přírody Středočeského kraje v Praze přešel v roce 1974 v souvislosti s procesem příprav na vyhlášení CHKO Křivoklátsko. Společně s Ing. Petrem Mouchou během čtyř let dokončili potřebné administrativní podklady, aby v roce 1978 byla CHKO Křivoklátsko vyhlášena.

V tomto roce byla zároveň zřízena Správa CHKO Křivoklátsko a Petr Štěpánek byl jmenován jejím prvním vedoucím. Správu CHKO potom úspěšně vedl celých třicet let, až do roku 2008.

Petr Štěpánek byl velkým patriotem a milovníkem křivoklátské přírody. Zajímala ho nejen příroda, ale i historický vývoj území. Jeho přístup k praktické ochraně přírody nebyl nijak ortodoxní, ale velmi komplexní. Spolupracoval s celou řadou odborníků od architektů přes zoology, botaniky, geology, lesníky a zemědělce až po pedagogy, umělce a zástupce médií. Už v roce 1979 sestavil Petr Štěpánek při správě CHKO Křivoklátsko první poradní sbor, který čítal tehdy 22 odborníků z různých vědeckých institucí, vysokých škol, ministerstev a státní správy.

V osmdesátých letech 20. století byl dáván důraz na prohloubení průzkumu území CHKO a zapojení Křivoklátska do vědeckých programů. Díky velkému úsilí Petra Štěpánka realizovat na Křivoklátsku co nejvíce výzkumů a průzkumů, stejně jako důsledné uplatňování jeho představy o ochraně přírody i krajiny CHKO vedlo leckdy k odporu vedení okresních národních výborů nebo nesouhlasu okresních orgánů KSČ. Vyskytly se i požadavky na jeho odvolání z funkce vedoucího správy, které se mu však díky jeho charismatičkému vystupování a podložené argumentaci podařilo nastěžit vždy ustát.

Významným úspěchem jeho profesionální kariéry bylo např. odmítnutí záměru výstavby přečerpávací vodní elektrárny a přehrady na Berounce. V tomto boji se mu díky argumentaci, neústupnosti a vyjednávacím dovednostem podařilo zapojit pro ochranu území nejen odbornou, ale i širokou laickou veřejnost. Vláda ČR nakonec přijala usnesení, kterým výstavbu PVE a VD Křivoklátsko zamítla.

Ačkoliv to nebyla jen zásluha Petra Štěpánka a Správy CHKO Křivoklátsko, přispěl k tomu i Iván podílem.

Petr Štěpánek také dbal o ochránářskou osvětu. Sám pilně jezdil přednášet o přírodě Křivoklátska do obcí, na dětské letní tábory, do škol a vedl k této činnosti i všechny své podřízené. Pozornost byla věnovaná i vý-

Otevření vodácké naučné stezky ve Zvikovci v roce 1985, Petr Štěpánek druhý zprava. Foto Petr Moucha

stavbě naučných stezek a různým expozicím o přírodě a historii Křivoklátska.

Počátkem 90. let se rozvinula v ochraně přírody odborná diskuse o potenciálně vhodných územích pro vyhlášení nových národních parků. Vzhledem k výsledkům rozsáhlých výzkumů a jisté prestiži, kterou Křivoklátsko díky Petru Štěpánkovi mělo, panovala celkem obecná shoda, že dalším národním parkem by se mělo stát právě toto území. To by určitě bylo naplnění jeho veškerých snah a představ.

Ale nové politické koncepce po roce 1990 a akcent na mezinárodní spolupráci způsobily, že přednost dostala území na hranicích států, sousedící s podobnými územími v Německu a Rakousku – tedy Šumava, Podyjí a České Švýcarsko.

Petr Štěpánek ani po sametové revoluci neztrácel tempo. Za jeho vedení začala správa plnit úlohu výkonného orgánu státní správy – tedy fakticky podle zákona rozhodovat na svěřeném území ve věcech ochrany přírody a krajiny. V roce 1995 prošla kompletní přestavbou budova původního sídla Správy CHKO v Křivoklátě – Budech. Po západním vzoru tak vzniklo na tehdejší dobu moderní Informační a vzdělávací středisko ochrany přírody. Ve Zbečně byla potom v několika

etapách zrekonstruována budova stávající Správy CHKO Křivoklátsko.

Vyhlášení národního parku Křivoklátsko se už Petr Štěpánek nedočkal.

Vychoval si ale generaci ochránářů, kteří v jeho započatém díle pokračují se stejným zaujetím a úsilím. Je mi velkou ctí, že jsem s ním mohl pracovat a učit se od něho.

Petr Štěpánek nás opustil ve středu 21. října 2020 ve věku 78 let.

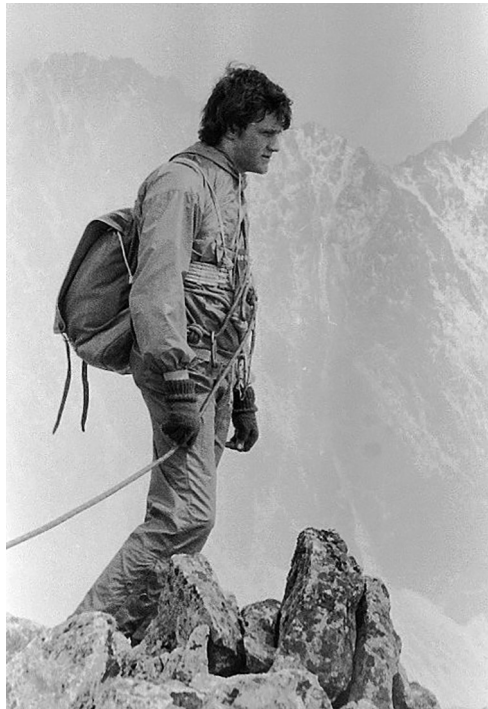
Petr Hůla a Ivan Kasalický

K šedesátinám Václava Hlaváče

Mnozí se utápíme v přílivu dokumentů, úředních přípisů více či spíše méně podstatných, v nejrůznějších koncepcích a provozních nezbytnostech nesnesoucích odkladu. Mezi kolegy, kterým se daří mezi vší každodenní agendou zacílit na to důležité, zakousnout se do toho, nadchnout pro řešení spolupracovníky a věc vyřešit či významně posunout vpřed, patří Ing. Václav Hlaváč – ornitolog a celoživotní ochránce přírody.

Cesta k ochraně přírody

Václav Hlaváč se narodil v Havlíčkově Brodě 5. 11. 1960. Jeho otec se aktivně věnoval ornitologii, a proto všechny volné chvíle spolu trávil v přírodě při kroužkování ptáků a po-

Horolezectví a cesty za dobrodružstvím byly Václavovou zálibou od studentských let. Foto archiv AOPK ČR

zorování všeho živého. Doma měli lišky, kuny a spousty dalších zvířat, co lidé přinášeli.

Již v raném dětství se tak u Václava probudil zájem poznávat přírodu a porozumět jejím zákonitostem. Nalezení prvních poničených lokalit a uvědomění si zranitelnosti přírody předznamenalo celou další životní cestu jubilanta.

Gymnázium absovoval v Havlíčkově Brodě (1975–1979) a již v této době publikuje své první odborné pojednání v časopisu Živa (Chov lasice kolčavy, Živa 4/1977) a stává se aktivním členem České společnosti ornitologické. Následovalo studium na Fakultě lesního inženýrství VŠZ v Brně (dnešní LDF MendelU), které úspěšně zakončil v r. 1983. Období studií přineslo různé zájmy, zejména trempování, horolezectví, většinou vždy spojené s hlavní zálibou – pozorováním přírody. Václav pokračoval i v publikaci svých přírodovědných poznatků (viz bibliografie²⁾).

Po ukončení univerzitního vzdělání v r. 1983 Václav Hlaváč nastoupil do Ústavu pro hospodářskou úpravu lesa, kde (s přerušením základní vojenskou službou) pracoval do roku 1985.

V ochraně přírody před sametem

Z lesnického plánování se blíže k předmětu svého dlouhodobého zájmu profesně do-

stal v r. 1985, kdy byl přijat na místo zoologa v Okresním vlastivědném středisku (OVS), oddělení ochrany přírody v Havlíčkově Brodě. Václav tedy patří ke generaci ochránců přírody, kteří naplno zažili finále dopadů socialistického hospodaření na krajinu. Před osudem tzv. náhradních rekultivací, zejména odvodnění, se mu na Vysočině podařilo zachránit desítky lokalit, některé z nich byly následně vyhlášeny jako chráněné přírodní výtvoř (Niva Doubravy, Kamenná trouba, Hroznětínská louka a další), bohužel u mnoha dalších se stal svědkem jejich zániku.

V roce 1986 se jubilantovi podařilo po téměř padesáti letech ověřit Dykův historický údaj o výskytu perlorodky říční na Vysočině. Potvrdil ji na Jankovském a Kladinském potoce. Snaha o ochranu lokality byla završena zřízením chráněného přírodního výtvoř Jankovský potok, který byl v r. 1992 převeden do kategorie národní přírodní památky¹⁾.

S vydrou do světa

Dalším druhem živočicha, který se dostal do centra Václavovy pozornosti byla v osmdesátých letech kriticky ohrožená vydra říční. Když tehdy s kolegy připravoval záchraný program, žilo v České republice maximálně 300 jedinců této krásné šelmy. Součástí akti-

vit k záchraně tohoto druhu bylo vybudování záchraného centra pro vydru říční v Pavlově u Ledče nad Sázavou.

Právě aktivity spojené s ochranou vyder otevřely jubilantovi dveře ke spolupráci se zahraničními kolegy. První zahraniční cestu podnikl ještě před revolucí na pozvání Addy de Jongha, ředitele holandské organizace pro záchranu vyder. V dnešní době, kdy může každý cestovat kamkoliv, se asi jen těžko můžeme vžít do toho, jaké obzory mu tehdy cesta otevřela. Václav Hlaváč spolu s nejbližším spolupracovníkem při záchraně vyder, Alešem Tomanem, navázali intenzivní spolupráci nejen se specialisty z Nizozemska, ale také z Rakouska, Německa, Skotska ad. a stali se aktivními členy IUCN Otter Specialists Group.

Během dalších let navštěvoval zahraniční kolegy pravidelně. Na svých pracovních i soukromých cestách se setkával s inspiračními lidmi, kteří ve svých zemích dokázali ochranu volně žijících živočichů a přírody obecně skutečně posunout. Měl tak možnost vidět nejrůznější problémy ochrany přírody v mnoha zemích, účastnit se diskusí, učit se z tamních zkušeností. S Addym de Jonghem a mnoha dalšími přerostla časem spolupráce v pevná přátelství.

Vaškovi učarovala příroda severských krajin – z výpravy za ledními medvědy na Špicberkách. Foto Jan Hlaváček

Ve státní ochraně přírody

Oddělení ochrany přírody OVS Havlíčkův Brod bylo vč. stanice v Pavlově delimitováno v r. 1990 k Českému ústavu ochrany přírody (ČÚOP), zde se Václav Hlaváč stal vedoucím střediska pro Kraj Vysočina. Vedoucím krajského pracoviště zůstal i po transformaci ČÚOP na AOPK ČR a řídí státní ochranu přírody na Vysočině dosud – po vtělení správ CHKO pod AOPK ČR zastává pozici ředitele Regionálního pracoviště AOPK ČR, Správa CHKO Žďárské vrchy s působností téměř v obvodu celého kraje.

Václav Hlaváč patří díky svému rozhledu a zaměření na druhovou ochranu živočichů k ředitelům regionálních pracovišť státní ochrany přírody, který vedle své běžné každodenní činnosti a aktivit na Vysočině zvládá věnovat množství energie celostátním a mezinárodním projektům AOPK ČR.

Na program záchran vydry navázal v r. 1995 aktivitami k záchraně sokola stěhovavého. V tomto roce byl do Pavlova z Milotic převeden záchraný chov tohoto druhu. Václav se stal na dalších deset let předsedou poradního sboru pro záchranu sokola a raroha velkého. Postupně následovala řada dalších druhů – záchrana norka evropského či střevle potoční na Vysočině, v letech 2018–2019 spoluautorství záchraného programu pro sýčka.

Od r. 1995 se aktivně věnuje řešení problematiky ochrany ptáků na elektrických vedeních. Je jedním z architektů dohody MŽP s MD a provozovateli distribučních soustav a autorů metodického pokynu MŽP, který obsahuje popis problematiky i postupu řešení, a to nejen z hlediska výkonu státní správy při uplatňování zákonných ustanovení při ochraně ptáků, ale také popis postupu při přípravě a ověřování pro ptáky bezpečných a zároveň efektivních řešení v distribuci elektrické energie. Podle metodického pokynu distributoři mohou používat pouze konstrukční prvky, které jsou bezpečné z hlediska ochrany ptáků. Hodnocením bezpečnosti sloupů i jednotlivých prvků vedení je pověřena AOPK ČR a Václav Hlaváč odborně tato hodnocení vede.

Při zmiřňování fragmentace krajiny

Již při snaze o eliminaci příčin ohrožení vydry říční v druhé polovině osmdesátých let si

Václavovým největším a celoživotním koníčkem jsou chvíle v přírodě při pozorování zvířat a ptáků. Foto Petra Hulvová

uvědomoval Václav Hlaváč jeden z hlavních důvodů její mortality – dopravu. Tak, jak se jeho záběr rozšiřoval i na další druhy, z výsledků vlastních dlouhodobých pozorování i zkušeností kolegů brzy došel k poznání, že řada druhů u nás nepřežije, pokud bude fragmentace krajiny dopravními stavbami, ale i další zástavbou krajiny, dále pokračovat bez účinných zmiřňujících či kompenzačních opatření. Proto se od roku 2000 začal této problematice systematicky věnovat. Od roku 2001 je členem vědeckého výboru IENE (Infra Eco Network Europe). Řadu let vede odbornou pracovní skupinu AOPK ČR zaměřenou na tuto problematiku a je zástupcem ČR v pracovní skupině pro trvale udržitelnou dopravu Karpatské konvence.

Postupně inicioval a účastnil se množství celostátních i mezinárodních projektů věnovaných eliminaci vlivu dopravních staveb na migraci volně žijících živočichů. Je jedním z hlavních tvůrců sítě migračně významných území a koridorů, které se staly základem pro vymezení biotopu vybraných zvláště chráněných druhů velkých savců v ČR, pro jejichž přežití je umožnění migrace zásadní. V letech 2001–2004 se účastnil projektu COST jako spoluautor evropské příručky WILDLIFE AND TRAFFIC - A - European Handbook for Identifying Conflicts and Designing Solutions. Inicioval vstup AOPK ČR a osobně se podílí na řešení přeshraničních projektů (za všechny 2016–2017 Transgreen, 2017–2020

ConNat, 2018–2021 Connectgreen, od r. 2021 Bison). Kromě již zmíněné evropské příručky je autorem či spoluautorem množství dalších odborných článků, publikací a metodik na téma zmiřňování vlivu fragmentace krajiny na populace volně žijících živočichů (viz bibliografie²⁾). Rád bych zmínil jednu z posledních, zpracovanou v rámci projektu Transgreen, příručku k omezování vlivu rozvoje dopravy na přírodu v karpatských zemích „Doprava a ochrana fauny v Karpatech“, která v roce 2000 zvítězila ve své kategorii v prestižní European Natura 2000 Award. Ostatně to zjevně není poslední ocenění, ze kterého se jubilant může těšit. IENE každý rok vybírá z celého světa jeden projekt a oceňuje jednoho z expertů za osobní přínos a v r. 2021 si tuto prestižní cenu převezme právě Václav.

Doma

Jak už to bývá u těch šťastlivců, kterým se práce stane koníčkem, věnuje Václav i svůj volný čas poznávání a ochraně přírody. Najde si čas i na místo, kde žije, a tak jako dlouholetý člen zastupitelstva Havlíčkova Brodu a předseda výboru pro životní prostředí stojí za řadou projektů pro přírodu a krajinu ve správním území města. Za všechny zmiňuji vzorovou protipovodňovou úpravu a revitalizaci Cihlářského potoka nad městem. Je pro radnici i občany nepochybnou autoritou. K té přispělo nejen prosazování zájmů ochrany přírody s rozumem a úspěch jím iniciovaných projektů u občanů, ale jistě i osvětové

aktivity. Například již 25 let vždy v květnu Václav zajišťuje oblíbené Vítání ptačího zpěvu, kterého se pravidelně účastní 60–100 nadšenců.

Václav by nemohl rozsáhlou činnost v ochraně přírody a krajiny realizovat bez podpory své rodiny. Po vysoké škole se oženil a s manželkou Janou vychoval dvě děti, nyní mu radost dělají již čtyři vnoučata. S rodinou relaxuje při práci na své farmě, kde chovají ovce, koně, holuby, včely…

Znamé heslo „mysli globálně, jednej lokálně“ Václav Hlaváč naplňuje bezezbytku. Snaží se nabyté zkušenosti a poznání uplatňovat při své práci, a to nejen v rámci celostátních a mezinárodních projektů, ale i ve spravovaném regionu.

Byť se stav přírody a krajiny nevyvíjí tak, jak by si Václav představoval, při ohlédnutí za svou práci si s uspokojením může říci, že přispěl vydatnou měrou k tomu, že se mnohé zlepšit či zachránit podařilo. Ať již jsou to desítky lokalit, kde zamezil odvodnění či zalesnění, současný stav vydry říční či sokola stěhovavého, zabezpečení elektrického vedení či mezinárodní spolupráce při prosazování zprostupňování dopravních staveb pro migraci živočichů. A to Vaškovi přeji a děkují a jsem vděčný za naši mnohaletou spolupráci.

Pavel Pešout

Poznámky:

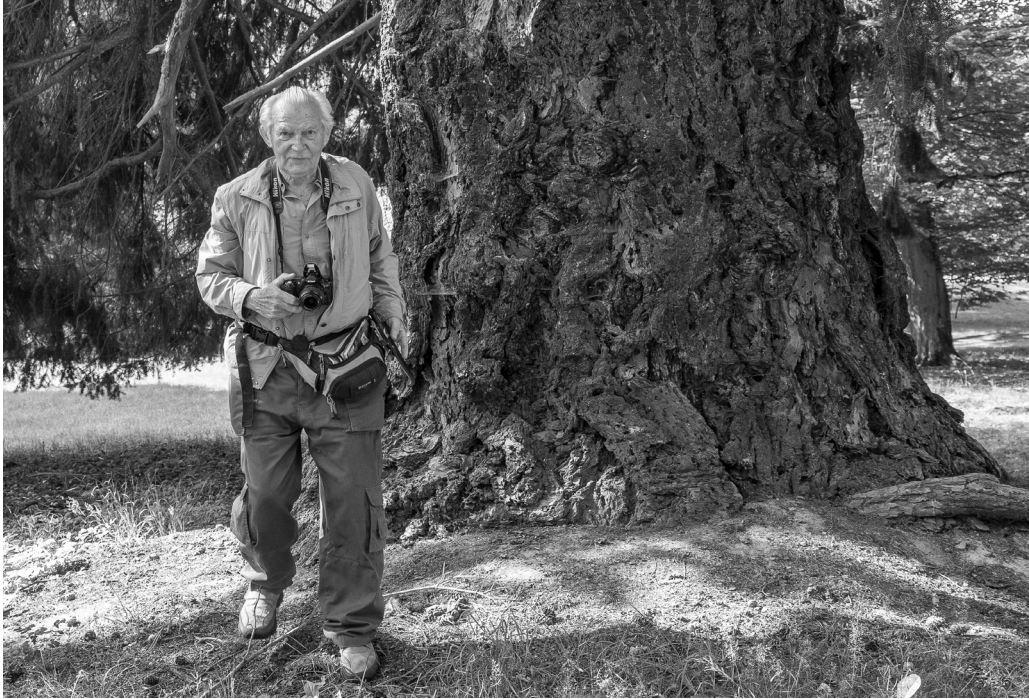
¹⁾ Bohužel šlo o již vymírající populaci. Změny v užívání krajiny v povodí byly tak rozsáhlé, že se nepodařilo ani přes existenci územní ochrany podmínky pro rozmnožování perlorodek na této lokalitě obnovit a tato později nebyla vyhodnocena jako perspektivní ani pro posilování v rámci záchranného programu.

²⁾ Bibliografie Václav Hlaváče je publikována v elektronické verzi tohoto čísla Ochrany přírody.

Václav Zelený zemřel

V úterý 3. listopadu 2020 zemřel Doc. RNDr. Václav Zelený, CSc., výborný botanik a dendrolog, oblíbený pedagog, zapálený ochránce přírody, zkušený pěstitel a milovník kraje pod Blaníkem.

Václav Zelený se narodil 15. srpna 1936 v Praze, ve které také většinu života prožil, nicmé-

Václav Zelený na dendrologické exkurzi v NPP Americká zahrada. Foto Miloslav Kuklík

ně jeho domovem bylo Vlašimsko, konkrétně osada Pařeží nedaleko Chotýšan. Zde také začal se svým botanizováním a založil systematický botanický výzkum tohoto regionu, organizoval zde průzkumy mykologické, algologické, systematicky dokumentoval zámecké parky Podblanicka. Na národní úrovni se soustředil na studium třezalek a kopretin. Zejména v souvislosti se svou pedagogickou činností na Institutu tropického a subtropického zemědělství Vysoké školy zemědělské (dnes Česká zemědělská univerzita – ČZU) se postupně specializoval na problematiku užitkových rostlin tropů a subtropů. Je autorem velkého množství odborných i popularizačních článků a samostatných knih, ale širší veřejnosti je znám především jako autor populárního atlasu „Rostliny Středozeří“, vydaného opakovaně nakladatelstvím Academia.

Při své pedagogické a vědecké činnosti nikdy nezanevřel na svůj kraj pod horou Blaník a byl zde velmi aktivní při ochraně přírodně cenných území i kulturních památek. Množství zvláště chráněných území a památných stromů zde bylo vyhlášeno na základě jeho výzkumu, dokumentace a návrhu.

Podrobněji o životě, práci a zájmech Václava Zeleného jsme v Ochraně přírody psali v medailonku k jeho osmdesátinám v č. 6/2016 (kde je také publikována bibliografie). Jeho

daleko Kadaně a, což je podstatné pro jeho další směřování, na úpatí Doupovských hor. Odtud je sice vidět krajina Severočeské hnědouhelné pánve, zjizvená hornickou činností, a východní horizont narušují komíny tepelných elektráren, ale stačí se otočit a člověk se rázem octne v úplně jiném světě. Zádumčivý kraj Doupovských hor, blízké Krušné hory a řeka Ohře, která si mezi kopečky malebně prorazila cestu v hlubokém údolí, to bylo zcela jistě to zásadní, co utvářelo jeho osobnost přírodovědce a ochránáře.

Základní a střední školu (Gymnázium Kadaň) vychodil v Kadani, na další vzdělání si musel nějakou dobu počkat. Po absolvování vojenské služby v letech 1982–1984, nastoupil na elektrárnu Tušimice jako vedoucí ekolog směny. Již v tomto období pracoval se zájmem sobě vlastním jako konzervátor v Aktivu ochrany přírody při ONV v Chomutově. Zde se setkal a pracoval s dalšími osobnostmi ochrany přírody Josefem Lorberem, Jiřím Rothem, Ing. Čestmírem Ondráčkem a dalšími. Záslouhou i Vítkovy činnosti vznikla nová maloplošná zvláště chráněná území na okrese Chomutov – Želinský meandr, Vinařský rybník, Střezovská rokle nebo Sluňáky, tehdy ještě v katego-

poslední článek – o Kapverdách – vychází v tomto čísle Ochrany přírody.

Václava si budeme připomínat s každou rozkvetlou kopretinou či třezalkou.

Pavel Pešout

Vít Tejrovský má výročí

Pokud bychom hledali člověka od fochu, s nevyčerpatelnou dávkou entuziasmu, elánu, obrovskou dávkou píle, jen těžko by se našel někdo jemu rovný.

Pokud bychom hledali člověka s encyklopedickými znalostmi přírody, zkušenostmi v ochraně přírody na rozdávání měrou více než hojnou, a jehož záběr v oboru již dávno přesáhl region, nevyhnutelně bychom dospěli ke stejnému jménu. Vít Tejrovský.

Čtenář snad odpustí a ti, kdo jej znají, dobře vědí, prostě jej budu familiárně zvat Vítek, protože on mu jinak stejně nikdo neřekne.

Znám Vítko osobně již více než 30 let, ale v tomto případě platilo, že pověst ho předchází. Již jako gymnaziální student jsem slychával: „.... jo Tejrovský, to je třída...“ nebo: „.... zeptej se Tejrovského, ten bude vědět...“

Vítek spatřil světlo světa v Chomutově. Dětství prožil v Kadaňské Jeseni, malé vícse ne-

rii chráněný přírodní výtvor. Již od roku 1978 je aktivním členem České společnosti ornitologické. Ornitologie vůbec je jeho profesní specializací a zároveň životním koníčkem. Nesmím zapomenout na Vítka jako jednoho ze zásadních autorů oborového dokumentu a propagátora vyhlášení Doupovských hor za chráněnou krajinnou oblast. Byť ke zřízení tohoto území za zvláště chráněné doposud nedošlo, Vítek se té myšlenky nikdy nevzdal, a jak ho znám, považoval by to za svůj největší životní profesní úspěch.

Po roce 1990 se jeho práce pro ochranu přírody dále prohloubila. Pro transformovaný okresní úřad, referát životního prostředí, pracoval jako externista, byl například jedním z hlavních mapovatelů významných přírodovědných lokalit okresu Chomutov, projektu, který předběhl dobu a ze kterého lze čerpat dodnes. Podílel se na vyhlášení dalších maloplošných zvláště chráněných území, jako přírodní rezervace Sedlec, přírodní památka Rašovické skály, Mravenčák a Kokrháč. Již v té době externě spolupracoval s Českým ústavem ochrany přírody, později s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR, na implementaci evropských směrnic do české legislativy nebo mapování druhů pro

Vít Tejrovský. Foto archiv AOPK ČR

přípravu naturových území. Kompletní návrhy a podklady připravoval pro ptačí oblast Doupovské hory (pro kterou je za Českou společnost ornitologickým garantem), dále ptačí oblast Nechranická přehrada, Východní Krušné hory a Novodomské rašelinistiě – Kovářská. Stává se členem národního odborného panelu při Ministerstvu životního prostředí pro Ramsarskou úmluvu. V rámci panelu stál za přípravou podkladů a návrhu Mezinárodně významného mokřadu Krušnohorská rašelinistiě.

V roce 1994 se rozhodl působit v ochraně životního prostředí profesionálně, nastoupil na městský úřad v Klášterci nad Ohří jako vedoucí odboru životního prostředí, kde setrval až do roku 2004. Aby byl přírodě ještě blíže, v roce 2004 nastupuje do Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky, kde působí dodnes. Nejprve byla jeho pracovištěm Správa chráněné krajinné oblasti Labské pískovce, která díky rozlehlé územní působnosti zřídila svoji kancelář v Klášterci nad Ohří. A od roku 2013 mu pracovní zázemí tvoří chráněná krajinná oblast Slavkovský les, na pracovišti v Karlových Varech.

S jeho články se můžeme setkat ve Sborníku mosteckého muzea, ve sborníku Příroda, památky a život Chomutovska, v Ptačím světě a v Arnice. Opomenout nesmím spolupráci v rámci kolektivu autorů na vzniku ojedinelého projektu Doupovské hory, obsáhlé knihy, která byla vydána v roce 2016.

Nejsnáze na Vítka narazíte v terénu, při sběru dat a monitoringu. Pro středí za počítačem bere občas jako nutné zlo.

Vítkovou další vášní je kromě přírody cestování. Navštívil několik desítek zemí a oblastí celého světa se zaměřením na tamní přírodu. Vzpomíná především na Bolívii, Kamčatku, Grónsko nebo Galapágy. Z jeho cest vznikl mimo jiné dlouhý cyklus cestovatelských přednášek v děčínské městské knihovně. Zuřivě rád fotí a jeho fotoarchiv je nevyčerpatelný.

Je otcem dnes již tří dospělých potomků a žije spokojeně s manželkou Evou v Klášterci nad Ohří, ve městě dvojích hor, jak s oblibou říká.

Člověk, který má za sebou obří množství poctivé terénní ochránářské práce, kterého nic a nikdo

zdá se nezastaví a který je živým důkazem toho, že věk je pouze číslo. To je Vítek Tejrovský.

Přeji Vítkovi za sebe a dlouhou řadu kolegů a přátel do dalších let ještě spoustu elánu, štěstí a zdraví, osobních i pracovních úspěchů.

Kolega a kamarád	
	Radek Fišer

Vzpomínání na Stanislavu Myslbekovou

Je to už minimálně čtyřicet let, co jsem se poprvé setkal s dvojicí znalců Českého krasu. Byli to manželé Stanislava a Zdeněk Myslbekovi. Hlavou rodiny byl Ing. Zdeněk Myslbek, ale krkem, který hlavu ovládal, byla pochopitelně Stanislava. Po utvoření skupiny dobrovolných spolupracovníků Správy CHKO Český kras se Stáňa, jak ji všichni členové této skupiny důvěrně oslovovali, stala motorem při organizování různých společných akcí. Organizovala brigády a odborné akce pro přírodu a krajinu milovaného Českého krasu. Se Zdeňkem mapovali výskyt ohrožených druhů rostlin a živočichů, prováděli drobné zásahy ve prospěch chráněných druhů rostlin především v dnešní národní přírodní rezervaci Karlštejn. Zejména v botanice měla Stáňa hluboké znalosti. Díky dokonalým znalostem cenných částí krasu byla kvalifikovaným průvodcem fotografa Karla Kuklíka, který shromažďoval snímky pro později vydanou publikaci „Chráněná krajinná oblast Český kras“ (Pressfoto 1988). Zaznamenávala také místní názvy, navazovala přátelské vztahy se starousedlíky, od kterých získávala cenné informace. Pro celou partu dobrovolných spolupracovníků správy (kterých tehdy bylo kolem stovky) organizovala exkurze a poznávací zájezdy do jiných chráněných území v ČR. Na tyto akce byla vždy vynikajícím způsobem vybavena přírodovědnými i vlastivědnými informacemi.

S manželem obývali domek v osadě Kazín, poděděný po Stániných rodičích. Okolo domku vybudovali a pečlivě udržovali okrasnou zahradu, na které Stáninou chloubou byla malá sbírka azalek a rododendronů. Na jejich rozkvět se každé jaro velmi těšila. V mládí a v aktivním věku vedla bohatý společenský život. Hrála ochotnické divadlo, přátelila se se špičkovými hudebníky a herci. Měla fenomenální paměť. Po ovdovění se dál podílela na péči o přírodu Českého krasu. Časem řídla parta seniorů, kteří se s ní na exkurzích a průzkumech podíleli. Ani Stáně nedovoloval horšící se zdravotní stav pravidelně

6 / 2020	Ochrana přírody
	
navštěvovat kras. Kontakty se omezovaly jen na občasnou telefonickou komunikaci. Stáňa byla vášnivou houbařkou, a tak jedním z našich posledních společných výletů do krasu byla vycházka za houbami. Vyvezl jsem ji autem a už tehdy si stěžovala, že se určitě jara nedožije. Její předpověď byla bohužel pravdivá a od jejího syna jsem se začátkem letošního března dozvěděl, že Stáňa po krátkém náporu nemoci v nedožitých 87 letech zemřela (narodila se 8. července 1933). Všichni, kdo Stáňu znali, budou vzpomínat na prožitá milá společná setkání.	
	Petr Moucha

Názory a polemika

Založení ÚSES osemem aneb až vyschnou evropské zdroje

***Motto první:** Les vysazuje jen nedočkavý.*

***Motto druhé:** Jen ať si to příroda odpracuje.*

Následující řádky budou možná vnímány mnohými jako poněkud kontroverzní. Jejich cílem je podníit diskusi na téma způsobu zakládání skladebných částí ÚSES (biokoridorů a biocenter) a nabídnout alternativní možnost, kterou by bylo možné za určitých podmínek využít (nebo se nad ní alespoň zamyslet).

Položme si na úvod otázku, zda dnešní velkoformátová zemědělská krajina, o níž v celém příspěvku jde především, potřebuje pro biotu ony souvislé dřevinné porosty, tedy skladebné prvky ÚSES tak, jak jsou většinou vnímány a realizovány.

Domnívám se, že potřebuje více něco jiného – „migračně průchozí měkkou fragmentaci“, spočívající ve zmenšení velikosti půdních bloků a vytvoření drobných struktur. Z pohledu úsesové terminologie zde mám na mysli někdy poněkud podceňované interakční prvky. Pestrá předkolektivizační biotopní nabídka byla ve značné míře dána krajinnou drobnokresbou, kterou vytvářely právě ony interakční prvky – polní meze, úzké zatravněné potoční nivy, selské sady, stromořadí, aleje a nezpevněné polní cesty doprovázané travnatými příkopy nebo zařízlé v úvozech. Plochy lesního charakteru v ní byly zastoupeny mnohem méně, než je tomu dnes, stačí se podívat na dobové letecké snímky.

Ale vraťme se k ÚSES. Obvyklou praxí při zakládání biokoridoru nebo biocentra je po přípravě plochy osemem následná výsadba dřevin lesnickým způsobem nebo (polo)odrostky dle výsadbového schématu do oplocenky s následným plošným ožínáním. Druhová skladba dřevin odpovídá stanovišti, na obvodu je keřový lem, uvnitř pak stromy. Zjednodušeně řečeno je např. biokoridor v dnes převážně praktikovaném pojetí souvislý pás dřevin stanovištně vhodných a geograficky odpovídajících dřevin, který neposkytuje přímé hospodářské využití formou produkce dřeva.

V řádu několika let po výsadbě vznikne hustý dřevinný „kožuch“ a později mají prvky ÚSES často podobu přehoustlých dřevinných pásů či ploch, které tvoří především stromy s vysoko nasazenými korunami. I tento stav je jistě pro krajinu přínosem, protože vzniklý prvek je ekologicky hodnotnější než okolní pole, ale není zdaleka ideální. Prostředí ÚSES, které vznikne tímto jednorázovým založením, je dosti uniformní a lze předpokládat, že z tohoto důvodu v déledobějším horizontu i poměrně nestabilní. Chybí různorodost stanovišť otevřených i zastíněných ploch s různým charakterem bylinné i dřevinné vegetace apod., bylinný podrost je druhotvě chudý. Běžná je určitá šablonovitost návrhů a nenavrhují se (snad až na výjimky) jiné typy ÚSES než výše zmíněný lesní. Jak je v praxi uplatňován požadavek (např. v Programu péče o krajinu) na geneticky odpovídající sadbový materiál, nechť si každý odpoví sám dle svých zkušeností.

Z ekonomického pohledu jsou takto vytvářené prvky ÚSES dosti nákladné. Dle Nákladů obvyklých opatření je přijatelná částka za založení 1 ha ÚSES 1 800 tis. Kč. Je třeba přiznat, že v reálu to bývá méně a že do této částky je rovněž zahrnuta i následná tříletá péče. V ní tvoří jednu z nejvyšších položek ožínání sazenic. Smysl této víceméně zvykové činnosti je na zváženu – viz poznámka dále.

Jaký je charakter současné zemědělské krajiny nížin a pahorkatin, kde se výsadby ÚSES provádějí asi nejvíce? Dnešní krajinné zrno je nejen velké, ale má i příliš ostré kontury: střih a z pole je po pár krocích hustý les či louka, řeka apod. – black and white. Rozmytí těchto přechodových hran lze vnímat jako přínosné. Obecně je málo zastoupen typ stanoviště v sukcesní fázi „něco mezi loukou a lesem“.

Obvyklým způsobem zakládany prvek ÚSES plní především krajinařské funkce, přínos pro biodiverzitu však není dle mého názoru dosa-tečně využit.

Možná že by proto bylo lepší spoléhat při zakládání více na přírodní procesy než na erudici projektantů. Ostatně myšlenka to není nijak nová – spontánní sukcese se někde využívá v rekultivačních postindustriálních lokalit.

Jako příspěvek do diskuse navrhuji tento způsob založení prvku ÚSES v zemědělské krajině:

- Vytyčení plochy určené k založení.

- Předseťová příprava a následné osetí vhodnou jetelotravní směsí dle standardu Krajinné trávníky (nikoliv čistě travní směsí) – na této operaci nešetřit ve snaze vytvořit co nejhustší drn k omezení pronikání nechtěných druhů rostlin, tedy plevelů.

- Vyznačení plochy v terénu z důvodu nebezpečí přiorávání plochy uživateli sousedních zemědělských pozemků – kolíky s páskou, hlubší brázdou, nízkým valem, provedením výsadby keřů v podobě pásu po obvodu apod. Pozemek neoplocovat – cílem není zamezit „škodám“ zvěří, nechť se paství, travnímu porostu to neuškodí a dřeviny z náletu (keře a později stromy) se s pastvou i okusem během let pomalu vypořádají. A navíc, což je podstatné, prodlouží se tím období biologicky cenných otevřených sukcesních stadií.

- Následná péče po dobu 2 až 4 let spočívající v 1 až 2 secích s odvozem hmoty pouze s vynecháním menších neposečených částí.

- Ponechání další sukcesí, pouze se sledováním, zda se nad přílišnou míru nevyskytují invazní a expanzní druhy. Již poměrně dobrý stav (zapojenost travního drnu) alespoň částečně zamezí nadměrnému rozšíření plevelů a sukcese dřevinným náletem bude zpomalena, což je žádoucí. Případná obava, že by se nálet dřevin neobjevil kvůli velké vzdálenosti od zdrojové plochy, je dle mých zkušeností neopodstatněná – časem se objeví všude, i na lokalitách dosti vzdálených od existujících porostů a s více či méně zapojeným travním drnem. Postu-

pem doby tak vznikne nabídka v čase se měnících mikrostanovišť. Pravda, poněkud neučesaných, ale to je lidská optika.

- Další zásahy jsou vítány – vzhledem k tomu, že cílem je v čase se měnící různorodá mozaika stanovišť, není lidský zásah na škodu. Naopak může být přínosný – od odstranění jednotlivého stromu či skupiny dřevin (tedy vytvoření drobné světliny) až po cílenou prořezávku či dokonce smýcení určité části prvku; stejně tak seč travního porostu či jeho občasné zmulčování v intervalu cca 2 až 3 let. Lze si představit, že by do budoucna bylo možné vnímat prvek ÚSES i jako lokální zdroj paliva. Situace tomu prozatím příliš nakloněna není, ale kdo ví, jak se budou ceny paliv vyvíjet.

Přínosy z pohledu přírody jsou v déledobějších a vícefázových změnách prostředí. Tedy nikoliv jako je obvyklý dvouetapový proces při založení prvku ÚSES: pole a po výsadbě les, ale postupný a nepravidelný sukcesní vývoj: pole/louka/keřnatá louka/řídký les/zapojený porost s tím, že se území mění nesouvisle, v různé velkých plochách dle místních mikropodmínek jednotlivých stanovišť (vlhkostní poměry, sluneční svit, expozice, půdní podmínky). Je dán prostor pro přirozený samovývoj, sebelépe navržené výsadby nemohou domyslet všechny souvislosti. Zakládá se prvek, jehož cílem není přímý hospodářský přínos – tedy produkční porost, kde se hlídají budoucí kubíky, ani čistě přírodní prvek – tedy něco jako kousek pralesa.

Se současnou i navrhovanou metodou tvorby ÚSES souvisí i otázky: Je možné bez budoucích negativních dopadů přeskočit přípravnou fázi, tedy skok od pole k lesu, jaká je obvyklá praxe? Nezaděláváme si tak v dlouhodobějším horizontu na problém, na nestabilitu porostu? Víme dost o roli edafonu – jinými slovy můžeme šmahem přejít z „polní půdy“ na „lesní“? A jak je to s původem sazenic? Nebylo by lepší spoléhat na jejich místní zdroje? Vždyť dřeviny z náletu nejspíš budou přece jen lépe přizpůsobeny lokálním podmínkám.

Pozitivní roli při zvažování sukcesního způsobu mohl sehrát i fakt, že náklady na založení tímto způsobem jsou z podstaty řádově nižší než stávající výsadbou.

Odpůrců uvedeného způsobu bude nejspíš více, napadají mne tyto čtyři:

Žadatelé o dotaci: Bude to fungovat? Je to nějaké divné, nehotové? Jsme zvyklí na pěkně odvedenou práci… Rozuměj: vyrovnané šiky sazenic s nízkým travnatým porostem mezi nimi.

Veřejnost: Lze očekávat spíše estetický přístup a stav zarůstající nesečené louky může být vnímán jako …, v obecné češtině se tak nazývá veřejný dům na šest. Estetické vnímání je ale do značné míry věcí výchovy a asi nezbyvá než jít i touhle cestou. Vhodné by proto bylo instalovat informační cedulky s vysvětlujícím textem.

Projektanti a zhotovitelé: Ti by přišli o zakázky.

Zemědělci především kvůli šíření plevelů do okolních kultur. Zkušenosti z jednání s nimi u výsadeb prvků ÚSES jsou různé – od mávnutí rukou po stížnosti na nebezpečí rozšiřování plevelných rostlin, což je častější. Bylo zmíněno, že snahou bude existenci plevelů omezit zapojeným travním drnem. Ale i tak, plevely se vyskytnou, nicméně v běžné hospodářské praxi aplikovaná chemizace je na okolních polích utlumí. Z pohledu ochrany přírody mohou také být obavy z tzv. blokové sukcese, kdy např. třtina křovištní sukcesí směr les výrazně brání, nastýlka stařiny také sukcesí zrovna neprosplívá. Pak by mohly nastoupit metody s využitím kokrhele. Další problém může spočívat v náletu expanzních nebo invazních druhů dřevin jako například trnovník akát nebo javor jasanolistý. Pro jejich případné potlačení bude zapotřebí situaci vyhodnotit dle místních podmínek a stanovit odpovídající postup.

Parcely pro prvky ÚSES jsou ne sice vždy, ale mnohdy v katastru nemovitostí vedeny po komplexních pozemkových úpravách v druhu pozemku ostatní plocha, který nestanovuje nutnost péče o pozemek, jako je tomu např. u orné, louky či lesa. Tyto volnější podmínky nahrávají myšlence využít sukcesí.

Závěrem ještě jedna lehce kacířská poznámka k zažitě praxi údržby prvku ÚSES.

Ožínání – proč vlastně? Je to skutečně nezbytné? Důvody mohou spočívat v prostém zvyku, který je, jak známo, železná košile,

svou roli hraje snaha omezit plevely a také „ať to dobře vypadá“. Ale pro úspěšný růst sazenic je, zvláště v období stále častějších přísušků, dobré, když je obklopuje travní porost, který zadržuje vláhu, tlumí vysoušení větrem, vytváří stín. Celoplošné vyžínání prováděné v průběhu několika let je navíc poměrně nákladné a navíc nebývá výjimkou poškození sazenic mechanizací. Obavy ze zahlušení sazenic travním podrostem nejsou, alespoň dle našich zkušeností, na místě, o čemž svědčí i ukázky z výsadeb na Osoblažsku, kde se ožínání neprovádělo. Kompromisní cestou může být vyžínání v mezipruzích a výběr méně vzrůstných druhů trav.

Ale vraťme se k myšlence výše uvedeného, můžeme jej pracovně nazvat řízeně sukcesního založení prvku ÚSES. Možná budou argumenty proti ní natolik přesvědčivé, že bude vhodné ji opustit. Je to běh na delší trať, než jsme běžně zvyklí, a prozatím jsme bohatí a spěcháme. A jsme u mott v úvodu…

Radim Jarošek

Radim Jarošek, autor knihy

Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny

(přehled vybraných aktualit za období říjen–listopad 2020)

Zlatý kůň v přírodě

Zákon č. 501/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Cílem novely zákona je především zvýšení úrovně ochrany zvířat v České republice, zpřísnění podmínek chovu vybraných druhů šelem a lidopopů a řádná transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/63/EU ze dne 22. září 2010 o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely. Konkrétně je cílem zákona zabezpečit, aby se obecní úřady obcí s rozšířenou působností neobávaly umisťovat týraná zvířata do předběžné náhradní péče nebo náhradní péče z finančních důvodů. Zákon také obsahuje další upřesnění v oblasti předběžné náhradní péče, zvláštního opatření a propadnutí týraného zvířete, jejichž cílem je upřesnit, zefektivnit a zjednodušit provádění těchto institutů.

6 / 2020 Ochrana přírody

Věstník Ministerstva životního prostředí, ročník XXX – září 2020 – ČÁSTKA 8, č. j. MZP/2020/130/894

Nařízení Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky č. 2/2020 ze dne 16. 9. 2020 o vyhlášení přírodní rezervace Rabštejn a o stanovení jejich bližších ochranných podmínek

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky vyhlásila přírodní rezervaci Rabštejn, která se rozkládá na území Olomouckého kraje, v katastrálním území Bedřichov u Oskavy, a stanovila její bližší ochranné podmínky. Předmětem ochrany přírodní rezervace jsou ekosystémy a útvary neživé přírody – Květnaté bučiny, suťové lesy a skály, skalní věže a skalní výchozy.

Účinnost od 30. 9. 2020

Nařízení Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky č. 3/2020 ze dne 25. 9. 2020 o vyhlášení přírodní památky Louky pod Palcířem a o stanovení jejich bližších ochranných podmínek

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky vyhlásila přírodní památku Louky pod Palcířem, která se rozkládá na území Plzeňského kraje, v katastrálním území Skořice v Brdech, a stanovila její bližší ochranné podmínky. Předmětem ochrany přírodní památky jsou extenzivně obhospodařované vlhké louky svazu *Calthion* s neupraveným vodním režimem a výskytem zvláště chráněných druhů rostlin.

Účinnost od 9. 10. 2020

Sdělení odboru druhové ochrany a implementace mezinárodních závazků MŽP o zajištění zpracování souhrnů doporučených opatření pro evropsky významné lokality

Ministerstvo životního prostředí zajistilo zpracování souhrnů doporučených opatření pro následující evropsky významné lokality: Bobruvka (aktualizované SDO), Božický mokřad (aktualizované SDO), Dědkovo (aktualizované SDO), Dívka (aktualizované SDO), Dolní Chrudimka, Horní a Dolní obděnický rybník, Hroznětínská louka a olšina (aktualizované SDO), Kokořínsko (aktualizované SDO), Košťálov, Kunětická hora, Lánská obora, Luční potok – Třeбуsín, Malhostovická kopečky, Podlesí (aktualizované SDO), Ransko (aktualizované SDO), rašelinistiě Radlice (aktualizované SDO), rašelinistiě U jezera – Cínovecké rašelinistiě (aktualizované SDO), Šévy (aktualizované SDO), Vysoká Pec (aktualizované SDO), Zlatý kůň (aktualizované SDO), Borečský

vrch, Čertoryje, Červené blato, Dolní Marklovice, Fládnitzské vřesoviště, Haltravský hřeben, Havránka a Salabka, Heřmanický rybník, Javorka a Cidlina – Sběň, jeskyně Sklepy pod Troskami, Jizerskohorské bučiny, Kerské rybníčky, Křivoklát – hrad, Lounín, Lužnice a Nežárka, Mašovická střelnice, Medvědí rozhledy, Minartice, Oškobrh, Rybník Strašidlo, Týřov – Oupořský potok, U Pohránovského rybníka, Vladivostok.

Věstník Ministerstva životního prostředí, ročník XXX – září 2020 – ČÁSTKA 9, č. j. MZP/2020/130/994

Metodický pokyn odboru posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence MŽP k předcházení a snižování světelného znečištění, opatření související se světelným zářením ve vztahu k postupům podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů

Opatření související se světelným zářením

Odbor posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence MŽP pro zajištění jednotného postupu při aplikaci zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů vydal metodický pokyn k opatřením souvisejícím se světelným zářením ve vztahu k postupům dle zákona č. 100/2001 Sb. za účelem předcházení a snižování světelného znečištění. Metodický pokyn je určen zpracovatelům oznámení, dokumentací vlivů záměrů na životní prostředí, posudků o vlivech záměrů na životní prostředí a příslušným úřadům.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2020, sp. zn. Cdo 366/2020

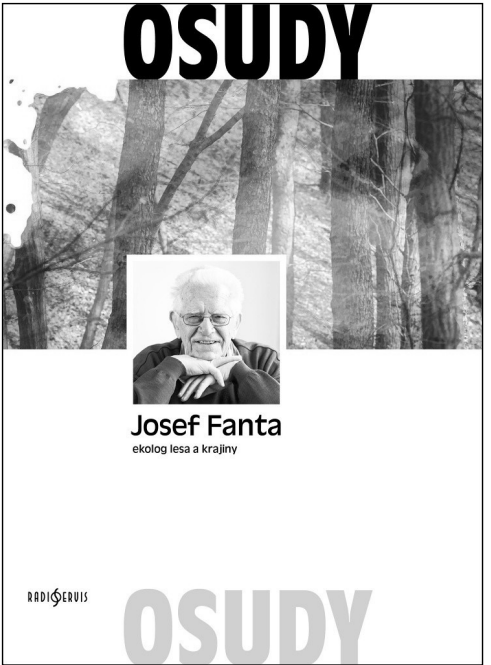
Nejvyšší soud zamítl dovolání chovatelů z Broumovska, kteří žádali omezení počtu vlků. Podle farmářů jsou náhrady za škody nedostatečné, žalobou se snažili přimět Ministerstvo životního prostředí k regulaci šelem. Pětice chovatelů z Broumovska se obrátila nejprve na Obvodní soud pro Prahu 10. Žádali, aby uložil ministerstvu povinnost do šesti měsíců legalizovat „možnost přímé obrany před škodami způsobenými vlkem obecným“. Dále se domáhali regulace vlků s ohledem na místní specifika, pro Broumovsko žádali „absolutní omezení“ kvůli hustému osídlení a majetkovým škodám. Jak obvodní soud v roce 2018, tak později Městský soud v Praze ale konstatovaly, že vlci jsou zvláště chránění

živočichové a je zakázáno zasahovat do jejich přirozeného vývoje. Pokud způsobují škody, lze požadovat náhradu od státu. V dovolání k Nejvyššímu soudu argumentovali žalobci tím, že náhrady škod jsou nedostatečné a že ideálním řešením by bylo přestat vlka chránit. NS připustil, že změna zákona, která by vyjmula vlka obecného ze seznamu zvlášť chráněných živočichů, by snad mohla vést k požadovanému výsledku, tedy k omezení jeho populace a snížení rizika škod. Není však podle verdiktu úkolem soudu, aby nařizoval státu takový postup. Takové soudní rozhodnutí by však podle soudů všech stupňů bylo nepřijatelným zásahem do výkonné moci, resp. soud není ani podle § 2903 odst. 2 občanského zákoníku oprávněn uložit České republice – Ministerstvu životního prostředí, aby vypracovala návrh zákona, tím méně pak nařídít, jaký má být obsah právní úpravy, jejíž přijetí spadá do kompetence Parlamentu.

Aktuality sestavuje Samostatné právní oddělení pro veřejnou správu AOPK ČR, kontakt: jitka.dvorakova@nature.cz

Recenze

Vrchovatě naplněný život v dobrých i zlých časech

Ekolog lesa a krajiny

Fanta J.

Radioservis Praha 2020. 217 str.

ISBN 978-80-88286-14-1. Cena 259 Kč

6 / 2020 Ochrana přírody

Autoři vlastních životopisů si na nezájem čtenářů nejen v České republice rozhodně stěžovat nemohou, spíše naopak. Většinu oborů lidské činnosti, neřku-li všechny, do značné míry ovlivňují výrazné osobnosti: na myslí máme pochopitelně skutečné osoby, nikoli sociálními sítěmi a umným marketingem vyhnané pseudohvězdy a hvězdičky, kterým se hezky česky říká influenceři. Mimochodem, právě v názoru na úlohu osobností v běhu dějin se evropští a američtí historici rozcházejí dodnes. Navíc dobré autobiografie bývají neopominutelným svědecktím své doby. A vždycky jde o příběh.

Kniha, o níž hodlám v dalším textu psát, splňuje všechny tři výše uvedené charakteristiky najednou. Vzpomínky známého odborníka na ekologii lesních ekosystémů a krajiny Josefa Fanty zazněly původně v desetidílném pořadu Českého rozhlasu Vltava. Protože se mezi posluchači setkaly s veskrze příznivým ohlasem, přikročilo nakladatelství ČRo Radioservis k vydání pamětí v knižní podobě jako součást edice nazvané více než výmluvně *Osudy*.

Josef Fanta, autor knihy

„Svět se vidí jinak z houpacího křesla a jinak ze šibenice, ale je to pořád jeden, ten samý svět,“ říká trefně výrazný představitel nonsensové poezie německý básník Christian Morgenstern. Muži, jenž v červnu příštího roku oslaví těžko uvěřitelné devadesátiny, ukázal život světlé i stinné stránky v míře ne zcela běžné. Od dětství v rodině správce, dnes by se řeklo manažera sklárny, školních let, do nichž nemohla nezasáhnout světová válka, studíí na Lesnické fakultě ČVUT, kde někteří vyučující již tehdy jasnozřivě chápali les nikoli jen jako zdroj, přes první zaměstnání v lesnickém výzkumu až po mravenčí práci, jež vyústila ve vyhlášení prvního národního parku v ČR – Krkonošského, vším nás poutavě provází prostřednictvím faktů, zážitků a úvah.

Josef Fanta, autor knihy

Jedním z milníků, lemujících Josefovu životní trajektorii s neodvratnou sevřeností antické tragédie, se stal osudný a ostudný 21. srpen 1968. Je jako rukavice obrácená naruby: vše, co má rád a pro co žil, musí bez milosti opustit. Následuje pracovní zařazení jako technický pracovník – topič, neoficiální výrobce samorostů, terénní pracovník Lesoprojektu a dělník zemních prací v zahradnictví. Řešením bezvýchodné situace se proto po mnoha nezáviděníhodných úvahách stává emigrace. Po dvou letech od příjezdu do Nizozemska již díky hlubokým znalostem,

Kulér ————— XVII

neuvěřitelné houževnatosti, jazykovému nadání (sami Holanďané doporučují se raději jejich jazyk nikdy nezačít učit, jinak si zkazíte angličtinu i němčinu) a pracovitosti již přednášel studentům Amsterdamské univerzity. Později se stal profesorem podle různých žebříčků jedné z nejlepších, ne-li vůbec nejlepší zemědělské univerzity na světě, kde se navíc celá desetiletí pěstuje i skvělá věda o ochraně životního prostředí, ve Wageningenu. V zemi tulipánů a větrných mlýnů se ale nezapojil jen do celostátních programů a projektů, ale jeho činnost v ekologii lesa a krajiny, ochrany biologické rozmanitosti a ekosystémových procesů, funkcí a služeb a udržitelném využívání zdrojů brzy po zásluze dosáhla mezinárodního rozměru.

Josef Fanta, autor knihy

Po roce 1989 se prof. Fanta snaží uplatňovat své nemalé vědomosti i dlouholeté praktické zkušenosti zpátky v České republice. Protože si přitom nebere servítky, ne vždy se při tom setkává s porozuměním. V 90. letech 20. století se to u nás uznávanými experty ze Západu jen hemžilo. U řady z nich se ale dřív či později provalilo, že nejsou ani uznávanými, ani experty. Vybavuji si, jak mi královsky placený konzultant Světové banky, původem z Nového Zélandu, písemně vytkl, že jsem v osnově strategie ochrany biodiverzity v ČR zcela opomenul Vysoké Tatry. Na semináři o ekologických sítích odpověděla pracovnice Evropského programu IUCN na otázku, jaký je její názor na metapopulace, že vše dostuduje. Na druhou stranu se americká sekretářka z velitelství NATO nerozpakovala „radit“ milovickému starostovi, jemuž se jaksí zapomněla představit, jak revitalizovat bývalý vojenský výcvikový prostor. Josef Fanta, fyzicky i duševně v nejlepším smyslu archetyp západního univerzitního profesora, se nejen svým širokým přehledem, ale i důvěrnou znalostí našeho prostředí tomuto schématu zcela vymykal, což někteří nemohli a dosud nemohou skousnout.

Mezi v dnešní době nadužívaná až zneužívaná slova patří i výraz *vize*. V našem případě je onou pověstnou červenou nití prostupující celou autobiografií známého ekologa vize rozumného vztahu k přírodě, která se vyplatí oběma stranám. Příklad za všechny: otázkou dopadů probíhajících a očekávaných změn podnebí na evropskou krajinu se s předvídavostí sobě vlastní začal zabývat už v době, kdy o nich věděl jen omezený okruh zasvěcených akademiků, širokou veřejností po-

kládaný v lepším případě za pošetilce. Když jsme v květnu a červenci 2003 dávali v rámci Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD) v Addis Abebě a Montrealu dohromady zásady udržitelného využívání biologické rozmanitosti, resp. ekosystémového přístupu, neobešli jsme se bez nezištné pomoci pracovníků Wageningské univerzity, kolegů a žáků pana profesora.

Anglický výraz *selfmademan* se za první republiky v červené knihovně pro slečny a paní překládal jako *chudý chlapec, který se proslavil*. Vystihuje člověka, který se nemalého úspěchu a určitého postavení dobral pouze díky svým schopnostem, tvrdé práci, příčinnivosti a odhodlání, nikoli korupci, protekci a vhodnému politickému krytí. Josef Fanta se jím stal jak v Československu, tak Nizozemsku. Pokud jeho vzpomínková publikace nese určité poselství, pak jím je jeho neutuchající úsilí (škoda, že naše mateřština nemá na rozdíl od angličtiny pro tento termín množné číslo) o žádoucí proměnu českého lesnického výzkumu a praxe, ochrany přírody a zejména péče či spíše nepéče o krajinu s jasným výhledem do budoucnosti. Přesvědčit se o tom můžete na každé stránce této knihy.

Jan Plesník

Summary

Hruška J., Oulehle F. & Lamačová A.: Is the Hydrological Balance in Forest Basins Influenced More by Climatic or Vegetation Drivers?

In 2014-2019, Central Europe suffered from extraordinary droughts and heat waves. The events, although not friendly both to humans and ecosystems helped to answer some questions related to the hydrological balance in the Czech Republic’s landscape and together with climatic models to outline the expected future. Particularly collapses in Norway spruce commercially managed forests naturally resulted in low ability of monoculture/plantation forest management to react to rapidly changing environmental conditions, e.g. increase in the temperature and in variability in the precipitation total and rainfall distribution. Forest production has been reaching its limits namely in areas where requirements on vapour are almost the same as the precipitation total: these are particularly located between 450 and 600m a.s.l. The landscape and water balance would strongly benefit from restoring water courses and their floodplains as well as from restoring wetlands and creating new ones.

6 / 2020 Ochrana přírody

Zajíček P.: A Visit to the Svěcená díra/Sanctified Hole near the Village of Javoříčko in 1873
The Javoříčko Karst is among the most important limestone areas in Central Moravia. On the area of 6 sq. kilometres 52 caves as well as other karst phenomena have been registered. The Javoříčko Karst limestones are of the same origin as most of the carbonate rocks in Moravia: they were created during sedimentation of marine animal calcareous shells in the Early and Late Devonian. Nowadays, the Svěcená díra/Sanctified Hole **harbours** the highest number of wintering bats, particularly of the critically endangered Lesser horseshoe bat (*Rhinolophus hipposideros*) within the Javoříčko Karst. Moreover, increasing numbers of the hibernating mammals have recently been found also in other parts of the cave system. In the course of unregulated visits to the cave, most of the Svěcená díra/Sanctified Hole rich dripstone *decoration* has been destroyed. Nevertheless, visitors can enjoy such a natural beauty in the main parts of the later discovered Javoříčko Caves which are among the most beautiful caves in the Czech Republic.

Rešl D.: Fifty Years of the Orlické hory/Eagle Mts. Protected Landscape Area

The Orlické hory/Eagle Mts. landscape (eastern Bohemia) celebrates 50 years of legal protection under the label of Protected Landscape Area (PLA). Small area hidden along the borders is sometimes overshadowed by the adjacent Krkonoše/Giant Mts. and Jeseníky Mts. Moreover, the Orlické hory/Eagle Mts. are picturesque and in many ways unique. Before declaring the PLA, the landscape had sharply been modified there. In the first half of the 20th century the area was relatively densely populated by humans. Except the tops, mountain slopes had been deforested and land was used by agriculture. Since the 1950s the landscape has been reforested: thus, forests currently cover 70% of the PLA’s territory. When forest communities on the mountain tops had begun to recover after heavy air pollution, being intensive particularly in the 1980s, new disasters, namely droughts, winds and the European spruce bark beetle (*Ips typographus*) plague appeared. Nevertheless, during the last decade, spontaneous comeback of the European beech, also known as the Common beech (*Fagus sylvatica*) and the Rowan (*Sorbus aucuparia*) can be observed there. Restoration measures have brought back the natural flowing on the Zelenka Brook, Záhořský potok Brook at the village of

Orlické Záhoří and the Souvlastní watercourse at the human settlement of the same name and other measures have step-by-step been implemented or being under preparation.

Karnecki J.: Water Retention in Urban Agglomerations

When mentioning the water retention, it mostly is related to water management in the open landscape. Nevertheless, the programme entitled as Brooks for Life having been implemented across the whole City of Prague’s territory aims at brook restoration in the capital of the Czech Republic. It has also been helping to raise awareness of watercourse restoration among the general public there. In addition, Prague citizens can enjoy themselves the benefits provided by the restoration. In other words, they can physically touch the water. In Prague, some hundreds of meters of watercourse beds are restored each year and new projects have been becoming more and more ambitious. *Inter alia*, extensive restoration of the Rokytka and Běchovice brooks as well as connecting the Berounka River and the Krňák cut-off meander at the Lipence city quarter have been under preparation.

Koutný J. & Servus M.: A Gift for the Thirty Years of the Litovelské Pomoraví/Litovel Morava River Basin Protected Landscape Area

In 2020, the Litovelské Pomoraví/Litovel Morava River Basin Protected Landscape Area (PLA) celebrates 30 years since its establishment. One of the youngest PLAs in the Czech Republic includes in each season the extraordinarily picturesque floodplain landscape sometimes called the Moravian Amazonia where both the floodplain forest and the river live in symbiosis. For centuries, floods overflow and spilled into the forest along the river and brought water and soil enriched with nutrients. The ecosystem of the periodically flooded forest has fully been dependent on dynamically flow and sediment runoff river regime. Therefore, restoration projects have been implemented there and the action entitled Support to the spontaneous Morava River restoration near the town of Štěpánov won the Olomouc Region Award for significant contribution to environmental protection in 2020.

Just T.: River Strips Restoration and News from Bavaria: Riparian Strip Protection by Agriculture Use Prohibition

A river (as well as a brook) strip is an area dominantly formed by a watercourse and used for its

functions and development. It used to be naturally waterlogged and often spilled by floods and it harbours specific wild plant and animal communities/assemblages. Therefore, it is normal not to built-up and plough it. If there is a floodplain along the watercourse, a river strip covers most of it or the floodplain as a whole. Restoring a river strip is significantly more beneficial than renaturalization of the river bed. In Bavaria, water ecosystem restoration profits from the close relation to flood prevention, control and mitigation. Based on the plebiscite, they approved prohibition of agricultural production 5 meters from the watercourse edge there. In the Czech Republic we would follow the Bavarian approach.

Pešout P. & Knížátková E.: Adaptive Management in Specially Protected Areas Carried out by the Nature Conservation Agency of the Czech Republic

Protected area management is one of the most important tasks of the State Nature Conservancy. Due to improving the knowledge of species and natural habitat distribution and their development as well as increasing uncertainty caused by incomplete knowledge of impacts resulted from extensive anthropogenic land-use changes and current and predicted climate change, a traditional long-term planned blueprint management has been untenable. Therefore, the Nature Conservation Agency of the Czech Republic decided to apply in practice adaptive management (AM) and to introduce necessary information and economic tools for its implementation. The AM is a never-ending cycle or a helix in the respective Specially Protected Area (SPAs) management: it substantially is based on an iterative decision-making, *i.e.* evaluating results and outputs of the given protected area management including measurements having been applied in the field and adjusting actions on the basis of what has been learned. Particularly when responding to climate change impacts and permanent changes in land-use caused by humans it shall be necessary to allow to implement to a very large extent and a lot more than now alternative and experimental measures in the SPA management. Thus, taking into account lessons learnt from the SPA management shall not be related to the cycle of updating and amending management plans for these SPAs, but it should be established as a continuous and permanent process. The process shall be, of course, managed because it places higher demands on expert/technical knowledge during the decision-making procedure.

6 / 2020 Ochrana přírody

Vait J., Just T. & Vogl Z.: The Lower Berounka River – A Chance for Nature

In the city of Plzeň/Pilsen, the Berounka River is formed by the confluence of rivers draining a large fan-shaped flabellate basin, thus determining its flooding activity. Between the city of Plzeň/Pilsen and the town of Beroun, the river has maintained a relatively natural character, particularly in from a point of view of nature and the landscape excellent valley above the village of Křivoklát. Below that point, the valley becomes wider, it is crossed by a railroad, there are more built-up areas, the river is fragmented by weirs and some river’s parts were variously modified in the past. In past years, continuous technological changes were made also to the river bed there, including the naturally valuable Český kras/Bohemian Karst, and making the Berounka River navigable was planned, too. Finally, climbing-downing the latter idea has open possibilities to implement measures improving ecological status of the river. They include a lot of fish ladders/passes, restoring the whole river’s stretches and measures to introduce nature-based solutions in flood prevention, control and mitigation.

Jelínková J.: Is Permitting Felling Woody Plants for Building Purposes a Fiction?

The article deals with the question whether the newly introduced general fiction of an affirmative binding opinion of the respective authority, if it has not been issued within the deadline, covers also the binding opinion of the State Nature Conservancy Authorities for building purposes. The author concludes that if the State Nature Conservancy authority does not issue from various purposes the binding opinion pursuant to Article 8, paragraph 6 of Act No. 114/1992 Gazette on Nature Conservation and Landscape Protection, as amended later, within the deadline set for its issuing, the Building Office cannot decide on a location of the building structure, if the building purpose requires falling woody plants pursuant the above Act. Moreover, if the Building Office issues the decision, such falling woody plants should not be considered as permitted. Therefore, possible felling should be terminated and legal recourse should be an offence for felling woody plants without permission.

Marek P. & Musil J.: Small Hydropower Plants and their Environmental Bonus, Greening
Small hydropower plants (SHPs) are significant negative anthropogenic man-made elements on wa-

tercourses. Their most important impacts include loss of watercourse continuity, particularly changes in hydromorphological conditions on the whole watercourse, and impacts on biological recovery in the watercourse. Watercourse fragmentation often results in non-viable fragmented populations of freshwater organisms and during SHP operations, individuals can be directly injured, destroyed or killed, although measures to minimize and mitigate the negative effects have been known. Moreover, they are typically not implemented or fully applied during SHP operations, e.g. effective operations of the SHP’s protective downstream elements. Inspections and enforcement by the respective Public/State Administration authorities is so demanding and ineffective that the authorities often resign to carry out them. Continuation of such a setting has been unacceptable, also in relation to spending public money *e.g.* for providing watercourses with permeability for fish migration and other movement in the Czech Republic. Thus, it is necessary to change the principles of support to energy production and its conditions by hydroenergetics or to incorporate the particular negative effects of the energy production into direct costs of the individual facilities.

Kujanová K.: How We Do (not) Implement the Water Framework Directive in Improving the Morphological Status of Watercourses?

By joining the European Union, the Czech Republic committed itself to implement the Water Framework Directive (WFD). The WFD’s main aim is to avoid further deterioration of water ecosystems, to protect and conserve them and to enhance their status by appropriate measures. In the Czech Republic, 28.4% of the total watercourse length, *i.e.* tens of thousands of kilometres of the watercourse network, were unfavourably modified. According to the EU Biodiversity Strategy for 2030, at least 300 kilometres of watercourses should be restored in 2016-2025. Thus, with respect to morphology, the state of watercourses and their floodplains has not significantly been improving yet since the 1990s. Compared to their biological and physical-chemical components, improving the morphological status of watercourses plays, in addition to aesthetic point of view, a crucial role in retaining water in the landscape, in flood prevention, control and mitigation and in combating drought. Therefore, the topic is a timely issue across the whole society. Thus, the author appeals to all the respective bodies to implement the idea of systematic watercourse management

and of improving their state also from a point of view hydromorphology.

Marek P. & Musil J.: Biological Assessment of Fish Ladder Effectiveness – A Methodology Developed by the Nature Conservation Agency of the Czech Republic

In the Czech Republic, providing watercourses with permeability for fish migration and other movement has most often been carried out by building fish ladder/fish passes. Assessing effectiveness of such measures is a basic necessary feedback and indication whether the targets have been met. From past simple number of fish ladders built or number of kilometres of watercourse to be permeable for fish migration, both using purely technically the data available, there has been a step-by-step shift to biological assessment of fish ladders. It deals with possibility to set the real proportion from possibly migrating fish communities/assemblages or the percentages of effectiveness of really migrating fish. The Nature Conservation Agency of the Czech Republic has issued a methodology on biological assessment of fish ladder effectiveness, thus providing an information source as well as the framework and setting the conditions for implementing monitoring and for interpreting the gathered and obtained results within the standardized assessment.

Petr Zajíček: Karel Absolon

In history of the Czech Republic, many personalities significantly contributed to research and documentation in various branches of science. Karel Absolon was one of the most important and most successful polymaths in the country. His became famous particularly due to discoveries of caves and making them accessible in the Moravský kras/Moravian Karst as well as archaeological field surveys in Moravia crowned by the great success in the Venus of Dolní Věstonice’s discovery. Nevertheless, he was also successful as zoologist studying fauna occurring in dark habitats. In addition to providing evidence for the occurrence of known taxa, he described hundreds of new troglophilous and troglobiontic invertebrates. He was an extremely successful manager, but also a pushy sharp-elbowed man who did not hesitate to play hardball on his pathway to glory. In 2020 60 years have passed since the death of the remarkable researcher as well as 50 years since publishing his well-known two-volume monography on the Moravský kras/Moravian Karst.

Zemanová K.: The House of Water: Discover the Švihov Water Reservoir, the Adjacent Landscape and Water in Many Forms

The House of Water Visitor Centre is an advanced exhibition communicating to the general public the importance of water for nature and humans through the Želivka Water Reservoir Site of European Importance (SEI, pursuant to Act No. 114/1992 Gazette on Nature Conservation and Landscape Protection, as amended later, the term for Site of Community Importance, SCI under the European Union’s Habitats Directive) in Central Bohemia by an entertaining way. The House of Water was built by the Czech Union for Nature Conservation Vlašim which also operates the facility year-round. The interactive exhibition attracts children, adults and seniors. In addition to the indoor exhibition, there also is an outdoor educational trail dealing particularly with various displays of water in the landscape. In an atrium, there is a wet refreshment to visitors by water playing tools. The Želivka SEI is presented not only by the House of Water exhibition itself, but also by commented excursions to the Švihov Water Reservoir dam which is normally not open to the public, having been the Czech Republic’s critical infrastructure. Educational programmes for schoolchildren of all ages and communication, education and public awareness events is another key part of the House of Water’s activities.

Kuklík M. & Zelený V.: Nature on Cape Verde Islands and Possibilities of its Conservation

The archipelago of Cape Verde consists particularly of seven larger islands and together with the Canary Islands, Madeira and the Azores is a part of Macaronesia. Natural vegetation on the islands depends mainly on the available water brought largely by northeastern winds with rainfall. According to the current knowledge, the Cape Verde flora is relatively young and has possibly been formed during the last hundreds of thousands of years, most probably by transport of seeds and spores by air currents away from West and Northwest Africa. The occurrence of endemics is strictly limited by the humidity together with the altitude. The first Red Book of Cape Verde published in 1996 showed that more than 26% of vascular plant species, more than 47% of bird species and more than 25% of reptile species should be considered threatened by extinction. The Republic of Cabo Verde signed the Convention on Biological Diversity just at the United

Nations Conference on Environment and Development (UNCED) held in Rio de Janeiro in June 1992 immediately after the multilateral treaty had been open to signature by independent countries. Due to relatively well-functioning public/state administration Cape Verde receives one of the highest per capita Official Development Assistance (ODA) in the world.

Plesník J., Pelc F., Ucová S. & Plesníková M.: The COVID-19 Pandemic and What Implies from it for Nature Conservation and Landscape Protection

In 2020, the global public was abruptly reminded by the COVID-19 disease caused by SARS-CoV-2 (Severe Acute Respiratory Syndrome Coronavirus-2) that pandemics can pose a very serious threat to public health and economies on worldwide scales. The majority (70%) of emerging diseases, and almost all known pandemics are zoonoses – *i.e.* are caused by pathogens of animal origin spilling over due to contact among wildlife, livestock, and people. The risk of pandemics has been increasing rapidly, with more than five new diseases emerging in people every year, any one of which has the potential to spread and become pandemic. The risk of a pandemic is driven by exponentially increasing anthropogenic changes. Unsustainable exploitation of the environment due to land-use change, agricultural expansion and intensification, wildlife trade and consumption, and other drivers, disrupts natural interactions among wildlife and their microorganisms, increases contact among wildlife, livestock, people, and their pathogens and has also led the COVID-19 pandemic. On the other hand, healthy ecosystems can mitigate risk of future disease spillover. Both the immediate pressures of biodiversity loss and ecosystem degradation as well as the underlying drivers must be addressed through an integrated approach that works across disciplines, sectors, value chains and spatial scales (an inclusive One Health approach). Thus, the risk of future pandemics can be reduced by investing to effort to curb deforestation and to control wildlife trade including wet markets as well as in efforts to monitor, prevent and control new virus outbreaks from wildlife and livestock. At the same time, it is becoming increasingly clear that the path ahead represents a once-in-a-life opportunity to shift the global development paradigms towards greater sustainability and a greener, more inclusive economy.

Ochrana přírody

ročník 75 2020

Obsah ročníku 2020

Autor článku	Název článku	Číslo	Str.	Rubrika časopisu
Ambrozek Libor, Linhart Zbyněk	Úvodem	5	1	Úvodem
Augst Ulrich, Benda Pavel	Vývoj populace sokola stěhovavého v Českosaském Švýcarsku	5	26	Výzkum a dokumentace
Baranovská Eliška, Moravec Pavel	Ochrana a reintrodukce okáče skalního v lounské části Českého středohoří	3	12	Péče o přírodu a krajinu
Bečka Pavel, Starý Martin, Štemberk Josef, Kučeravá Barbora	Zavedení přeshraničního socioekonomického monitorovacího systému v NP Šumava a Bavorský les	2	28	Zaměřeno na veřejnost
Belisová Natalie	Zpřístupnění hradu Falkenštejn u Jetřichovic	5	IV	Zprávy, aktuality, oznámení
Cílek Václav	Třicet let s Vojenem Ložkem	5	34	Z historie ochrany přírody
Čada Vojtěch	Výzva odborníků: těžba uschlých stromů lesu nepomáhá	5	VIII	Zprávy, aktuality, oznámení
Černý Karel, Tsykun Tetyana, Strnadová Veronika, Mrázková Marcela, Hrabětová Markéta	Plíseň buková – nebezpečný invazní patogen budu lesního zdomácněl v ČR	4	26	Výzkum a dokumentace
Dědek Vojtěch	Účast veřejnosti ve stavebním řízení po reformě stavebního práva	1	29	Právo v ochraně přírody
Dolejský Vladimír	Úvodem	2	1	Úvodem
Dolejský Vladimír	Program péče o vlka obecného v České republice	2	10	Péče o přírodu a krajinu
Dolejský Vladimír	úvodem	6	1	Úvodem
Drbal Karel, Hromas Jaroslav, Ouhrabka Vratislav	Rozvojová pomoc Gruzii a Moldavsku	3	45	Mezinárodní ochrana přírody
Duda Tomáš, Chobot Karel	Jak souvisí FSC kpntrolované dřevo s ochranou přírody?	4	I	Zprávy, aktuality, oznámení
Dvořáková Jitka	Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny	1	XIV	Nové právní předpisy
Dvořáková Jitka	Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny	2	XIV	Nové právní předpisy
Dvořáková Jitka	Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny	3	XI	Nové právní předpisy
Dvořáková Jitka	Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny	4	XI	Nové právní předpisy
Dvořáková Jitka	Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny	5	X	Nové právní předpisy
Dvořáková Jitka	Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny	6	XVI	Nové právní předpisy
Ekrtová Ester, Křivan Václav, Jelínek Aleš, Poledníková Kateřina, Poledník Lukáš	Sysel obecný – deštníkový druh pro zemědělskou krajinu s vysokou biodiverzitou	2	5	Z naší přírody
Fišer Radek	Vít Tejrovský má výročí	6	XII	Medailonky
Flousek Jiří	Svalbard – ochrana přírody na dalekém severu	5	44	Mezinárodní ochrana přírody
Flügelová Anna	Rozhovor se Zdeňkem Patzeltem	2	32	Rozhovor
Foltýn František, Dedek Pavel	Mikulovská alej – příklad dobré praxe	1	18	Péče o přírodu a krajinu
Geršl Milan	Minerální vody Hranického krasu – zhodnocení historických popisů vývěrů teplické kyselky pohledem výsledků moderního výzkumu	1	32	Výzkum a dokumentace
Härtel Handrij	Evropská přeshraniční chráněná území: Českosaské Švýcarsko	5	2	Z naší přírody
Härtel Handrij, Kašpar Jakub, Kříž Petr	Elbe Parks – nová iniciativa pro spolupráci chráněných území na řece Labi v České republice a Německu	5	III	Zprávy, aktuality, oznámení
Hasoň Jaromír	Rozhovor s Richardem Brabcem: Příroda nám chce důrazně říct, že už nás má plné zuby	3	26	Rozhovor
Havíra Miroslav	Vzpomínka na Karla Kavalce	3	IX	Medailonky
Havlíček Jan, Chobot Karel, Vrba Jan	Bílá místa biodiverzity – rok od spuštění kampaně	4	34	Zaměřeno na veřejnost
Hlaváč Václav	50 let CHKO Žďárské vrchy. Ohlédnutí zpět a krátké zamyšlení nad další cestou.	4	2	Z naší přírody
Hofmeister Jeňýk	Dynamika vývoje lesa a přístup k její ochraně: nazrál čas k dalšímu kroku?	3	34	Názory a polemika
Hromas Jaroslav	Balák, I: Moravský kras, jeskyně a člověk	1	XVI	Recenze
Hromas Jaroslav	Michal Hejna, Martin Majer: Podzemí Berounska a Hořovicka	3	XIII	Recenze
Hromas Jaroslav, Komaško Alexandr	Od objevu Koněpruských jeskyní uplynulo 70 let	5	7	Z naší přírody
Hruška Jakub, Oulehle Filip, Lamačová Anna	Je hydrologická bilance lesních povodí ovlivňována více klimatickými, nebo vegetačními faktory?	6	2	Z naší přírody
Hůla Petr, Kasalický Ivan	Odešel Petr Štěpánek	6	VIII	Medailonky
Chvátal Petr	Geologie Českosaského Švýcarska, Zuzana Vařilová (ed.)	5	XI	Recenze
Jaroš Radek	Žďárské vrchy – tady jsem doma	4	1	Úvodem
Jarošek Radim	Založení ÚSES osevem aneb až vyschnou evropské zdroje	6	XIV	Názory a polemika
Jelínková Jitka	Malé vodní nádrže a terénní úpravy k zadržování vody v krajině	1	21	Právo v ochraně přírody

Autor článku	Název článku	Číslo	Str.	Rubrika časopisu
Jelínková Jitka	Odstranění následků neoprávněných zásahů podle par. 86 ZOPK – otázky praxe	3	20	Právo v ochraně přírody
Jelínková Jitka	Povolování kácení dřevin pro účely stavebních záměrů fikci?	6	30	Právo v ochraně přírody
John Václav, Beneš Jiří, Číp David, Andres Miloš, Konvička Martin	Ochrana motýlů v době klimatické	3	6	Péče o přírodu a krajinu
Judová Jarmila, Juda Jakub	Environmentální vzdělávání v NPČŠ	5	1	Zprávy, aktuality, oznámení
Juříčková Kamila, Mückstein Petr	PR Meandry Svatky u Milov – horská údolní niva v srdci Žďárských vrchů	4	6	Z naší přírody
Just Tomáš	Obnova říčních pásů a novinka z Bavorska: Ochrana příbřežních pásů zákazem zemědělského využívání	6	15	Péče o přírodu a krajinu
Kaděra Mladen	Lesní šero versus světlomilná fauna	3	16	Péče o přírodu a krajinu
Karnecký Jiří	Zadržení vody v městských aglomeracích	6	9	Péče o přírodu a krajinu
Koutný Jan, Servus Michal	Dárek k 30 letům CHKO Litovelské Pomoraví	6	13	Péče o přírodu a krajinu
Krása Josef, Dostál Tomáš, Bauer Miroslav	Vyhodnocení zanášení Dobroměřického rybníka sedimenty	2	34	Výzkum a dokumentace
Krause David, Pilous Vlastimil	Geomorfologie Krkonošského národního parku pod drobnohledem	3	28	Výzkum a dokumentace
Krejčí Lukáš	Přírodě blízký management Černé Ostravice v CHKO Beskydy	2	18	Péče o přírodu a krajinu
Kubín Miroslav, Závorka Libor, Rulík Martin, Galia Tomáš, Škarpich Václav, Mikl Libor, Šmejkal Marek, Jaskula František	Kro uplave, přežije: Působení těžké techniky na život v řekách	2	22	Péče o přírodu a krajinu
Kučera Bohumil	Úvodem	1	1	Úvodem
Kučová Věra, Kuča Karel	Hornický region Krušnohoří/Erzgebirge	1	2	Z naší přírody
Kučová Věra, Kuča Karel	Krupským revírem	1	obálka	Pozvánka na výlet
Kujanová Kateřina	Jak ne/plníme Rámcovou směrnici o vodách ve zlepšování morfologického stavu toků?	6	34	Výzkum a dokumentace
Kuklík Miloslav, Zelený Václav	Příroda Kapverdských ostrovů a možnosti její ochrany	6	51	Mezinárodní ochrana přírody
Kundrata Miroslav	Sázíme budoucnost – impulz k proměně krajiny	3	IV	Zprávy, aktuality, oznámení
Limrová Anna	Prioritní osa 4 v cílové rovince programového období OPŽP 2014 – 2020	2	14	Péče o přírodu a krajinu
Lukavský Jan	Funguje nám kokrhel? Aneb zkušenosti z regionu	4	11	Péče o přírodu a krajinu
Lysák Filip	Problémy s mineralizací organických substrátů při revitalizaci	1	12	Péče o přírodu a krajinu
Mana Vladimír	Faktomluva a tvorba zákonů	1	24	Právo v ochraně přírody
Marek Pavel, Musil Jiří	Malé vodní elektrárny a jejich environmentální bonifikace, „greening“	6	32	Právo v ochraně přírody
Marek Pavel, Musil Jiří	Biologické hodnocení účinnosti rybích přechodů – metodika AOPK ČR	6	38	Výzkum a dokumentace
Moravec Jan	Vyrazte mezi kuňky, orchideje a motýly! Místa pro přírodu Vás zvou	2	IV	Zprávy, aktuality, oznámení
Moravec Jan	Naučná stezka Olešenský potok	2	obálka	Pozvánka na výlet
Moravec Jan	Naučná stezka Velký Košíř	6	obálka	Pozvánka na výlet
Moucha Petr	Vzpomínání na Stanislavu Myslbekovou	6	XIV	Medailonky
Mruzíková Zuzana	O změnách v poznání orchidejové flóry v Orlických Horách	5	II	Zprávy, aktuality, oznámení
Nagel Richard	Počítáme, sledujeme, hodnotíme aneb co přineslo 15 let monitoringu návštěvnosti v NPČŠ?	5	38	Zaměřeno na veřejnost
Nagel Richard	Naučná stezka Česká silnice	5	obálka	Pozvánka na výlet
Ouhrabka Vratislav	Stane se jeskyně Arsena Okrodžanašviliho další zpřístupněnou jeskyní západní Gruzie?	2	39	Mezinárodní ochrana přírody
Patzelt Zdeněk	Rozhovor s Robinem Böhnischem	1	42	Rozhovor
Patzelt Zdeněk	Rozhovor s Milanem Štěchem, místopředsedou Senátu Parlamentu ČR	4	42	Rozhovor
Patzelt Zdeněk	K dvacetinám Správy NP České Švýcarsko	5	36	Z historie ochrany přírody
Peckert Tomáš, Hruška Pavel, Souček Michal	Společná cesta ochrany přírody a cestovního ruchu – realita, nebo utopie?	4	37	Zaměřeno na veřejnost
Pelc František	Nadějný náhradník smrku?!	1	I	Zprávy, aktuality, oznámení
Pelc František, Lodin Michal	Studie proveditelnosti: „Zvýšení ekonomické prosperity venkovské komunity a zlepšení ochrany přírody s využitím rozvoje ekoturismu v Zambii“	2	42	Mezinárodní ochrana přírody
Pešout Pavel	Olympic, tři národní parky v jednom	1	44	Mezinárodní ochrana přírody
Pešout Pavel	Bohumil Kučera, nejděle působící redaktor časopisu Ochrana přírody	1	X	Medailonky
Pešout Pavel	Navrácení přírody do našeho života – strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030	4	44	Mezinárodní ochrana přírody
Pešout Pavel	30 let úspěšné mezinárodní spolupráce na Labi. Rozhovor s Petrem Kubalou.	6	48	Rozhovor
Pešout Pavel	Státní lesy a ochrana přírody se dohodly na způsobu hospodaření na Soutoku	6	I	Zprávy, aktuality, oznámení
Pešout Pavel	K šedesátinám Václava Hlaváce	6	IX	Medailonky
Pešout Pavel	Václav Zelený zemřel	6	XII	Medailonky
Pešout Pavel, Knižátková Eva	Adaptivní management chráněných území ve správě AOPK ČR	6	20	Péče o přírodu a krajinu
Pešout Pavel, Pelc František	Jubilující Petr Moucha – lesník a ochránář v jedné osobě	2	VII	Medailonky
Petříček Václav	Jan Plesník: Opravdu šedesát?	3	IX	Medailonky
Pilous Vlastimil	Ohrožení pěnovcových vodopádů Českého ráje v souvislosti s klimatickými změnami	4	16	Péče o přírodu a krajinu
Plesník Jan	Sudoku nevyuštěna: Kolik druhů žije v současnosti na Zemi?	1	36	Zaměřeno na veřejnost

Autor článku	Název článku	Číslo	Str.	Rubrika časopisu
Plesník Jan	Lesiky v zemědělské krajině mohou být lidem užitečnější než velké lesní celky	1	IV	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	Necitlivá turistika ovlivňuje druhovou bohatost a početnost obratlovců	1	VII	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	Přemísťování volně žijících živočichů: jak se vyvarovat chyb	2	I	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	Úvodem	3	1	Úvodem
Plesník Jan	Podmořský hluk trápí nejvíce kytovce	3	II	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	Modelování pro (odhodlané) začátečníky	3	XII	Recenze
Plesník Jan	Vhodná opatření mohou snížit úhyn dropů na elektrovodech	4	III	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	Pomáhají chráněná území v USA ohroženým druhům?	4	V	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	Změny podnebí působí na biologickou rozmanitost významně již dnes	5	29	Výzkum a dokumentace
Plesník Jan	Všechna tři zvláště chráněná území z ČR obhájila Evropský diplom	5	V	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	V Jizerských horách se uskutečnila hodnotící návštěva IUCN/UNESCO	5	VII	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	Ekologická síť půlstoletí poté	5	XI	Recenze
Plesník Jan	Do národního parku za přírodou? Spíš pořídí si zajímavé selfie	6	V	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	Druhá ochrana dokáže v některých případech zabránit vyhubení homoiotermních obratlovců	6	VI	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	Vrchovatě naplněný život v dobrých i zlých časech	6	XVII	Recenze
Plesník Jan, Hušek Jiří	Bude mít Česká republika první přírodní lokalitu světového dědictví UNESCO?	1	II	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan, Pelc František	Úbytek velkých afrických živočichů pokračuje i nadále	3	40	Mezinárodní ochrana přírody
Plesník Jan, Pelc František, Ucová Silvie, Plesníková Marcela	Pandemie covid-19 a co z ní plyne pro ochranu přírody a krajiny	6	55	Mezinárodní ochrana přírody
Plesníková Marcela, Plesník Jan	Při vysazování stromů nemá jít jen o počet	3	VII	Zprávy, aktuality, oznámení
Pošmourný Karel	Der Naturraum Bayerischer Wald – Šumava in den Eiszeiten	2	XVI	Recenze
Rešl David	50 let CHKO Orlické hory	6	7	Z naší přírody
Rothrockl Tomáš	R.I.P. Alan John Leath	4	IX	Medailonky
Růžička Tomáš	Miko, L. a kol.: Život v půdě	1	XVI	Recenze
Řezníčková Anna	Novodobé báchorky o vlčích ožívají přes sociální sítě	3	37	Zaměřeno na veřejnost
Salov Tomáš	Rozhovor s Pavlem Bendou, ředitelem Správy NPČŠ	5	42	Rozhovor
Stejskal Robert	Metody cílené aplikace aneb staronový nástroj regulace invazních dřevin: první zkušenosti z Podýjí	5	15	Péče o přírodu a krajinu
Stýblo Petr N.	Stutox II: úřady jsou zahlceny	1	IX	Zprávy, aktuality, oznámení
Suldovská Olga	Výročí 10 let mezinárodní vědecko-praktické sítě ProKARSTerra	3	I	Zprávy, aktuality, oznámení
Svoboda Petr	Nový stavební zákon: jak vykastrovat ochranu přírody v ČR	1	26	Právo v ochraně přírody
Svoboda Petr	Novela urychlovacího zákona: další deregulace výstavby na úkor ochrany přírody	5	20	Právo v ochraně přírody
Svobodová Olga	Vypouštění odchovaných zvláště chráněných druhů do přírody prostřednictvím úředního soukolí	4	21	Právo v ochraně přírody
Šafář Jiří, Koudelka Martin, Polášek Václav	NPR Špraněk – poklady tu nejsou jen v podzemí	1	8	Z naší přírody
Šimek Pavel	Australské krajinné požáry 2019/2020 a jejich vliv na flóru a faunu	1	VI	Zprávy, aktuality, oznámení
Šimek Pavel	Podloudný obchod s ohroženými luskouny	2	III	Zprávy, aktuality, oznámení
Šimek Pavel	African Parks – zajímavý model správy velkých chráněných přírodních území	4	IV	Zprávy, aktuality, oznámení
Turnovec Ivan	Dubové dřevo v pyroponosném rozsypu Vestřev	1	III	Zprávy, aktuality, oznámení
Turoňová Dana, Petříček Václav	RNDr. Otakar „Ralf“ Lieský 1925 – 2020	2	X	Medailonky
Vait Jiří, Just Tomáš, Vogl Zdeněk	Dolní Berounka – šance pro přírodu	6	26	Péče o přírodu a krajinu
Vaňilová Zuzana, Šafránek Jakub	Péče o skály v Národním parku České Švýcarsko	5	22	Výzkum a dokumentace
Věbřová Dana	Dvacetiletá cesta od kulturních lesů k přirozeným procesům	5	12	Péče o přírodu a krajinu
Vosecký Vojtěch	Situace je vážná, ale jde o obrovskou příležitost pro změnu	2	XVII	Názory a polemika
Vrána Pavel	Velká vodohospodářská havárie na Bečvě	6	II	Zprávy, aktuality, oznámení
Zajíček Petr	100 let od objevu prvních částí vodní cesty v Punkevních jeskyních	2	2	Z naší přírody
Zajíček Petr	Jeskyně Na Pomezí: E270 let od zpřístupnění veřejnosti	3	2	Z naší přírody
Zajíček Petr	Další etapa epigrafického výzkumu posunula hranici nejstarších kresebných stop v našich jeskyních	4	24	Výzkum a dokumentace
Zajíček Petr	Karel Absolon	6	40	Z historie ochrany přírody
Zajíček Petr	Prohlídka Svěcené díry u Javoříčka v roce 1873	6	44	Z historie ochrany přírody
Záliš Zdeněk	Dům přírody Žďárských vrchů – 12 let od myšlenky k hotovému dílu	4	30	Zaměřeno na veřejnost
Záliš Zdeněk	Do osad pod Malinskou a Drátenickou skálou	4	obálka	Pozvánka na výlet
Zdráhalová Lucie	Přístupy ke škodám způsobeným vlkem	3	23	Právo v ochraně přírody
Zemanová Kateřina	Vodní dům – poznejte vodní nádrž Švihov, okolní krajinu a vodu v mnoha podobách	6	46	Zaměřeno na veřejnost

---

Kontakty na autory

Vladimír Dolejský

náměstek ministra životního prostředí ČR
pro řízení sekce ochrany přírody a krajiny
Vladimir.Dolejsky@mzp.cz

Jitka Dvořáková

AOPK ČR, samostatné právní oddělení
pro veřejnou správu
jitka.dvorakova@nature.cz

Radek Fišer

AOPK ČR, RP SCHKO Slavkovský les
radek.fiser@nature.cz

Jakub Hruška

Česká geologická služba a
Ústav výzkumu globální změny AV ČR
jakub.hruska@geology.cz

Petr Hůla

AOPK ČR, RP Střední Čechy
vedoucí oddělení SCHKO Křivoklátsko
petr.hula@nature.cz

Radim Jarošek

AOPK ČR, RP SCHKO Poodří
oddělení péče o přírodu a krajinu
radim.jarosek@nature.cz

Jitka Jelínková

právník v otázkách ochrany přírody
judr.jitka.jelinkova@gmail.com

Tomáš Just

AOPK ČR, RP Střední Čechy
vedoucí odd. péče o přírodu a krajinu
tomas.just@nature.cz

Jiří Karnecký

Magistrát HM Praha
oddělení péče o zeleň
specialista vodních toků
jiri.karnecki@praha.eu

Ivan Kasalický

důchodce, dříve AOPK ČR
kasalicky@centrum.cz

Jan Koutný

AOPK ČR, RP Olomoucko
jan.koutny@nature.cz

Eva Knížátková

AOPK ČR
vedoucí oddělení MZCHÚ
eva.knizatkova@nature.cz

Kateřina Kujanová

AOPK ČR
oddělení péče o vodní ekosystémy
katerina.kujanova@nature.cz

Miloslav Kuklík

MŽP ČR
ředitel odboru výkonu státní správy I
Miloslav.Kuklik@mzp.cz

Anna Lamačová

Česká geologická služba a
Ústav výzkumu globální změny AV ČR
anna.lamacova@geology.cz

Pavel Marek

AOPK ČR
oddělení projektů OPŽP
pavel.marek@nature.cz

Jan Moravec

Kancelář ÚVR ČSOP
jan.moravec@csop.cz

Petr Moucha

důchodce, dříve AOPK ČR
petr.moucha@iex.cz

Jiří Musil

Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M.,
v.v.i.
odd. ekologie vodních organismů
jiri.musil@vuv.cz

Filip Oulehle

Česká geologická služba a
Ústav výzkumu globální změny AV ČR
filip.oulehle@geology.cz

Zdeněk Patzelt

Časopis Ochrana přírody
šéfredaktor
patzelt@mybox.cz

František Pelc

AOPK ČR
ředitel
frantisek.pelc@nature.cz

Pavel Pešout

AOPK ČR
ředitel sekce ochrany přírody a krajiny
pavel.pesout@nature.cz

Jan Plesník

AOPK ČR
oddělení mezinárodní spolupráce
jan.plesnik@nature.cz

Marcela Plesníková

Úřad městské části Praha 13
PlesnikovaM@p13.mepnet.cz

David Rešl

AOPK ČR, RP Východní Čechy
vedoucí oddělení SCHKO Orlické hory
david.resl@nature.cz

Michal Servus

AOPK ČR
ředitel odboru RP Olomoucko
michal.servus@nature.cz

Silvie Ucová

AOPK ČR
oddělení mezinárodní spolupráce
silvie.ucova@nature.cz

Jiří Vait

Povodí Vltavy s.p.
Jiri.Vait@pvl.cz

Zdeněk Vogl

AOPK ČR
oddělení péče o vodní ekosystémy
zdenek.vogl@nature.cz

Pavel Vrána

Český rybářský svaz, z.s.
životní prostředí, čistota vod a ichtyologie
vrana@rybsvaz.cz

Petr Zajíček

Správa jeskyní ČR
zajicek@caves.cz

Kateřina Zemanová

Návštěvnícké středisko Vodní dům
ředitelka
katerina.zemanova@csop.cz